

Tuomas Lindberg

Opas vaihtoehtoisein sijoituskohteisiin

LAB-ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2020

Tiivistelmä

Tuomas Lindberg

Opas vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin, 53 sivua, 2 liitettä

LAB-ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutus

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2020

Ohjaaja: Yliopettaja Heikki Sintonen, LAB-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada aikaan tuotos, opas vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin. Opas toteutettiin itsenäisesti ilman toimeksiantajaa. Opas pyrki vastaamaan kysymyksiin, mitkä ovat käsiteltävien sijoituskohteiden ominaispiirteet, miten näihin sijoituskohteisiin voi sijoittaa ja millaiselle sijoittajalle nämä sijoituskohteet sopivat. Opas kohdennettiin suomalaisille yksityissijoittajille. Oppaan kohderyhmänä toimivat aloittelevat ja aloittamista harkitsevat sijoittajat sekä kokeneemmat sijoittajat, joilla ei ole kokemusta vaihtoehtoisista sijoituskohteista.

Opinnäytetyön teoriapohja muodostettiin käyttäen hyväksi laadullisia tutkimusmenetelmiä. Lähteinä käytettiin sijoittamista yleisesti sekä tiettyjä sijoituskohteita käsitteleviä kirjoja, artikkeleita, lakeja, viranomaisohjeita ja muita soveltuvia lähteitä. Opinnäytetyön produkti, opas, tuotettiin opinnäytetyön teoriaosuudessa kerätyn tiedon pohjalta.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi Opas vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin. Opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin: opas oli saadun palautteen perusteella hyvä perehdytys vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin ollen samalla miellyttävä lukukokemus. Opasta voisi jatkossa kehittää lisäämällä käsiteltävien sijoituskohteiden määrää. Käsiteltäviä aiheita voisi myös tutkia laajemmin ja vertailla niitä keskenään, esimerkiksi vertailemalla sijoituskohteiden keskimääräisiä historiallisia tuottoja keskenään.

Asiasanat: sijoittaminen, vaihtoehtoiset sijoituskohteet, opas

Abstract

Tuomas Lindberg

Guidebook to Alternative Investments, 53 Pages, 2 Appendices

LAB University of Applied Sciences

Business Administration, Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Accounting

Bachelor's Thesis 2020

Instructor: Mr. Heikki Sintonen, Principal Lecturer, LAB University of Applied Sciences

The purpose of the study was to find out what alternative investment assets were available to non-institutional, retail investors and to make a guidebook from the findings, targeted to beginner-level retail investors. The guidebook covers basic information from each referenced alternative investment asset class, including how to invest in them, expectable yields, taxation and legislation and most prominent risks.

The information for this study was gathered using qualitative research from applicable literature, Finnish and international business-orientated newspapers, laws, and other sources.

As a result of this thesis, the Guidebook to Alternative Investments was made. According to received feedback the guidebook was found to achieve its purpose well. Further study is required to evaluate the usefulness of the guidebook to the targeted group on a broader scale and to expand the guidebook to other asset classes. The guidebook could also be made more comprehensive, for example, it could include statistical analysis of expected yields between different asset classes.

Keywords: investing, alternative investments, guidebook

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Opinnäytetyön aihe ja toteutus	6
1.2	Tutkimuksen tavoitteet	7
1.3	Aiheen rajausta	7
1.4	Tutkimusmenetelmät.....	8
1.5	Tutkimuskysymykset.....	9
1.6	Aikaisemmat tutkimukset	10
2	Sijoittamisen peruskäsitteet	10
2.1	Yksityissijoittaja.....	10
2.2	Tuotto ja riski	11
2.3	Riskinsietokyky	12
2.4	Likviditeetti	13
2.5	Allokointi	13
2.6	Hajautus.....	13
3	Vaihtoehtoiset sijoituskohteet	13
3.1	Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot.....	14
3.1.1	Erikoissijoitusrahastot.....	14
3.1.2	Suljetut pääoma ja kiinteistörahastot.....	18
3.1.3	Yhteenveto rahastoista.....	19
3.2	Vertaislainat	19
3.3	Virtuaalivaluutat	21
3.4	Hyödykkeet.....	24
3.4.1	Kulta	24
3.4.2	Hyödykkeisiin sijoittaminen	25
3.4.3	Yhteenveto hyödykesijoittamisesta	26
3.5	Listamattomat yhtiöt.....	27
3.5.1	Listamattomiin yhtiöihin sijoittaminen	28
4	Lakisäätely ja verotus	29
4.1	Lakisäätely.....	29
4.1.1	Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot	30
4.1.2	Vertaislainat	30
4.1.3	Virtuaalivaluutat.....	31
4.1.4	Hyödykkeet	32
4.1.5	Listamattomat yhtiöt	32
4.2	Verotus	33
4.2.1	Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot	33
4.2.2	Vertaislainat	35
4.2.3	Virtuaalivaluutat.....	35
4.2.4	Hyödykkeet	36
4.2.5	Listamattomat yhtiöt.....	37
4.2.6	Yhteenveto verotuksesta.....	38
5	Oppaan kokoaminen.....	41
5.1	Opinnäytetyöprosessin kulku	41
5.2	Oppaan kirjoitusprosessi.....	41
5.3	Palaute oppaasta.....	42
6	Pohdinta.....	44
6.1	Luotettavuus	44
6.1.1	Reliabiliteetti	45

6.1.2	Validius.....	45
6.2	Jatkotutkimusaiheet	45

Liitteet

- Liite 1 Opas vaihtoehtoiisiin sijoituskohteisiin
- Liite 2 Arviointilomake

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on laatia yksityissijoittajille soveltuva opas vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin. Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta, opinnäytetyön raportista sekä kehittämistyön produktista, oppaasta. Opinnäytetyön raportti sisältää johdannon, oppaan vaatiman teoriapohjan läpikäynnin, tehdyn työn raportoinnin sekä pohdinnan opinnäytetyön produktista.

1.1 Opinnäytetyön aihe ja toteutus

Säästäminen ja sijoittaminen on monelle suomalaiselle entistä ajankohtaisempi aihe; 803 456 suomalaista oli merkitty arvo-osuusjärjestelmään osakkeenomistajiksi 31.3.2019 ja 770 000 sijoitti rahasto-osuuksiin vuonna 2017 (Pörssisäätiö 2019a, Pörssisäätiö 2017). Yli 25-vuotiasita suomalaisista 63 % kertoo sijoittavansa tai säästävänsä (Pörssisäätiö 2017). Suomalaisten rahoitusvarat olivat vuonna 2018 jo 181 miljardia euroa (Pörssisäätiö 2019b). Myös asenteet sijoittamista kohtaan ovat muuttuneet hyvin paljon, 42 % kyselyyn osallistuneista piti osakesijoittamista hyvänä keinona vaurastua vuonna 2000, kun taas vuonna 2019 vastaava luku oli 62 % (Metelinen 2020).

Perinteisiä sijoituskohteita käsitellään mediassa hyvin paljon muiden sijoitusinstrumenttien jäädessä vähemmälle huomiolle. Perinteisiksi sijoituskohteiksi rajasin kuuluviksi julkisesti noteeratut pörssiosakkeet ja korkotuotteet, tavanomaiset rahastot sekä suorat asunto- ja kiinteistösijoitukset.

Yksityissijoittajat ovat osoittaneet etenevissä määrin kiinnostusta perinteisistä sijoitustuotteista poikkeaville sijoituskohteille etsiessään korkeampaa tuottoa ja suurempaa hajautusta (Harma 2020). Erilaiset sijoitushuijaukset ovat lisääntyneet ihmisten mielenkiinnon ja sijoittamisaktiivisuuden lisääntyä (Mustonen, A. 2019). Sijoittamisesta on aiheena kirjoitettu hyvin paljon oppaita, myös yksityissijoittajille. Nämä kyseiset oppaat kuitenkin pääosin käsittelevät joko pörssi-osakkeita, korkotuotteita, rahastoja tai pelkästään jotakin muuta tiettyä sijoituskohdetta.

Vaihtoehtoisten sijoituskohteiden jääminen pienemmälle huomiolle tuo esille tarpeen helppotajuisesta, selkeälukuisesta oppaasta yksityissijoittajalle vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Opinnäytetyön aiheeksi valittiin vaihtoehtoiset sijoituskohteet yksityissijoittajan näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on saada aikaan tuotos, opas vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin. Opas pyrkii vastaamaan kysymyksiin, mitkä ovat käsiteltävien sijoituskohteiden ominaispiirteet, miten näihin sijoituskohteisiin voi sijoittaa ja millaiselle sijoittajalle nämä sijoituskohteet sopivat. Opas on tarkoitettu suomalaisille yksityissijoittajille, joten oppaassa käsitellään vain sijoituskohteita, jotka ovat saatavilla Suomessa asuvalle Suomen kansalaiselle. Oppaan kohderyhmä on aloittelevat ja aloittamasta harkitsevat sijoittajat sekä kokeneemmat sijoittajat, joilla ei ole kuitenkaan kokemusta vaihtoehtoisista sijoituskohteista. Opas ei ole kohdennettu ammattimaisille sijoittajille.

1.3 Aiheen rajaus

Oppaan tarkoituksena ei ole antaa syväluotaavaa analyysiä jokaisesta sijoituskohteesta, vaan antaa lukijalle riittävät perustiedot vaihtoehtoisista sijoituskohteista. Oppaan luettuaan lukijalla tulisi olla tarvittava tietopohja miettiä mm. seuraavia kysymyksiä: sopivatko nämä hänen strategiaansa ja/tai kiinnostako sijoituskohteet niin paljon, että olisi syytä hankkia lisää tietoa aiheesta mahdollista sijoituspäätöstä varten. Opas ei sisällä sijoitusneuvoja. Oppaan tarkoituksena ei ole paneutua yhteenkään tiettyyn sijoitustuotteeseen, mutta tiettyjä sijoitustuotteita saattaa olla esillä havainnollistamistarkoituksessa.

Kaikkia mahdollisia vaihtoehtoisia sijoituskohteita ei ole oppaassa käsitelty. Käsiteltävät sijoituskohteet on valittu niiden kiinnostavuuden, saatavuuden, ymmärrettävyyden ja medianäkyvyyden perusteella. Oppaassa käsiteltävät sijoituskohteet ovat vertaislainat, jalometallit, öljy sekä muut raaka-aineet, erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot, virtuaalivaluutat ja listaamattomat yritykset.

Listaamattomiksi yrityksiksi ei ole laskettu sellaisia yrityksiä, joiden osakkeilla käydään kauppaa Nasdaq First North kauppapaikalla. First North -listalla olevat

yhtiöt eivät virallisesti ole listautuneita yhtiöitä, mutta näitä yhtiöitä velvoittaa muita listamaattomia yhtiöitä tiukempi sääntely. First North -listalla olevat yhtiöt muistuttavat listattuja yhtiöitä myös siten, että näiden täytyy noudattaa lainsäädännön lisäksi myös kauppapaikan sääntöjä, jossa on määräyksiä mm. tiedottamisvelvollisuutta koskien (Nasdaq 2019). Lisäksi First North -listalla olevia osakkeita voi ostaa lähes jokaiselta pörssiyhtiöiden osakkeita välittävältä taholta, kuten esimerkiksi Nordealta ja Nordnetiltä, samaan tapaan kuin listattujenkin yhtiöiden osakkeita (Nordea; Nordnet).

Johdannaiset jätetään oppaan ulkopuolelle. Johdannaisten ei voida katsoa sopivan hyvin oppaan kohderyhmälle, sillä johdannaissijoittamisella on korkea oppimiskäyrä, johdannaissijoittamisessa menestyminen vaatii usein jopa vuosien kokemuksen (Nelskylä 2004, 13–14).

Eläkevakuutukset ja säästövakuutukset jätetään oppaan ulkopuolelle, sillä näiden kysyntä on ollut alhaista, eikä merkkejä niiden kysynnän noususta ole olemassa (Finanssiala 2019). Kapitaaliasopimukset, sijoitusvakuutukset, säästövakuutukset ja muut vastaavat tuotteet jätetään oppaasta pois niiden aloittelijoille sopimattomien luonteiden vuoksi, ne ovat yleisesti joko kalliita ja/tai vaativat korkeaa aloituspääomaa (Heikinheimo 2017).

1.4 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö on muodoltaan toiminnallinen opinnäytetyö, jonka produktina toimii vaihtoehtoisia sijoituskohteita käsittelevä opas. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulujen tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa käytännönläheisellä ja tutkimushenkisellä lähestymistavalla tuotettu työ, joka osoittaa alan tietojen ja taitojen vaatimuksenmukaista hallintaa. Toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena voi olla esimerkiksi opas tai ohje. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9–10.) Opinnäytetyö sekä sen produkti toteutetaan itsenäisesti ilman toimeksiantajaa.

Opinnäytetyön teossa on pyritty noudattamaan yleisiä tieteenteon ohjeita sekä tutkimuksen eettisiä vaatimuksia, kuten mm. kriittisyyttä lähteitä ja omia valintoja kohtaan sekä tahallisen ja tahattoman plagioinnin välttämistä (Hirsijärvi ja ym. 2009, 21–27).

Opinnäytetyö on toteutettu käyttäen hyväksi laadullisia tutkimusmenetelmiä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kokonaisvaltaiseen kohteen tutkimukseen. Laadullinen tutkimus on luonteeltaan enemmän löytävää tai paljastavaa kuin todentavaa ja todistavaa. (Hirsijärvi ym. 2009, 160–161.)

Opinnäytetyön teoria-aineisto koostuu yleisesti sijoitustoimintaa ja eri sijoituskoh- teita käsittelevästä kirjallisuudesta, alan lehtiartikkeleista, laeista ja viranomai- sohjeista sekä muista soveltuvista lähteistä. Aineisto on pääosin suomalaista, sillä opas käsittelee vaihtoehtoisia sijoituskohteita suomalaisen yksityissijoittajan näkökulmasta, minkä vuoksi ulkomaalaiset lähteet eivät aina sovellu mm. vero- tuksellisista ja muista juridisista syistä. Lähteinä on pyritty käyttämään mahdolli- simman uusia lähteitä, sillä monet sijoittamiseen liittyvistä asioista, kuten verotus ja sijoittajille saatavilla olevat sijoituskohteet, muuttuvat jatkuvasti.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa ja oppaassa on yhdistelty eri lähteistä saatavaa tietoa, näin on pyritty saamaan mahdollisimman kokonaisvaltainen kuvaus käsi- teltävistä sijoituskohteista.

1.5 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön keskeisin tavoite on luoda opas vaihtoehtoisiin sijoituskohteisiin. Opas luodaan tutkimuskysymysten pohjalta; opas pyrkii vastaamaan näihin ky- symyksiin kerätyn teorian pohjalta, helppolukuisessa ja visuaalisesti miellyt- tävässä muodossa.

Päätutkimuskysymys:

Mihin vaihtoehtoisiin sijoituskohteisiin yksityissijoittajan on mahdollista sijoittaa?

Alatutkimuskysymyksinä opinnäytetyössä on:

- Miten näihin sijoituskohteisiin voi sijoittaa?
- Mitkä ovat näiden sijoituskohteiden erityispiirteet (likviditeetti, saatavuus, riski, tuotto, verotus)?
- Millaiselle sijoittajalle nämä sijoituskohteet sopivat?

1.6 Aikaisemmat tutkimukset

Sijoittaminen on suosittu opinnäytetyön aihe. Erityisesti sijoituskäyttäytymistä, sijoituskohteiden valintaa ja sijoituskohteiden tuottoja arvioivia opinnäytetöitä ja Pro Graduista tehdään paljon. Sijoittamisesta tehtyjä opinnäytetöitäkin on ilmestynyt viime vuosina mm. vertaislainoista (Lepistö 2016; Alho 2017), metsistä (Metsä-Mähkä 2016), rahastoista (Malinen 2017), asunnoista (Polvinen 2015), indekseistä (Mustonen & Inkinen 2019) ja yleensä sijoittamisesta (Mulari 2013).

Opinnäytetöiden jakamispalvelu Thesuksesta ei löytynyt opasta, joka käsittelee yleisesti vaihtoehtoisia sijoituskohteita. Lisäksi sijoittaminen aiheena uudistuu jatkuvasti ja markkinoille tulee uusia sijoitustuotteita ja mm. eri sijoitusinstrumentteihin liittyviä verotuksellisia kannanottoja, kuten esim. virtuaalivaluuttojen tappioiden vähennyskelpoisuudesta (KHO:2019:42).

2 Sijoittamisen peruskäsitteet

Sijoittamista on yleisesti aihealueena tutkittu hyvin paljon ja siitä on tehty paljon mm. erilaisia tutkimuksia, artikkeleita ja kirjoja. Osa sijoittamisen perusperiaatteista ja käsitteistä, kuten mm. riski ja tuotto, eivät ole sidottuja tiettyihin sijoituskohteisiin ja soveltuvat näin sellaisenaan myös vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin.

2.1 Yksityissijoittaja

Yksityissijoittajiksi tavallisesti kutsutaan ihmisiä, jotka sijoittavat omia henkilökohtaisia varojaan. Oppaan kohderyhmänä toimivat aloittelevat yksityissijoittajat, joilla ei ole laajaa tietämystä eri sijoituskohteista. Ammattimaisille, kokeneille ja laajan sijoituskohteiden ymmärryksen omaaville sijoittajille opas ei tarjoa välttämättä uutta tietoa.

Syy sijoittamiseen vaihtelee. Suurin osa suomalaista sijoittajista, 59 % vuonna 2019, ilmoitti sijoittamisen syyksi tarpeen vararahastolle tai säästöiksi pahan päivän varalle. Muita yleisiä tavoitteita on sijoittaminen mm. eläkeajaksi, asunnon hankintaa tai erilaisten kulutustavaroiden hankkimista varten. (Finanssiala 2019.)

2.2 Tuotto ja riski

Sijoituskohteen tuotto muodostuu sijoituksen mahdollisesta arvonnoususta ja sijoitusajan aikana saaduista maksuista, kuten osingoista tai nettovuokra-tuotoista (Kallunki ym. 2019, 13). Sijoituksen kokonaistuotto sijoitusajalta lasketaan sijoituskohteen hinnan muutoksen ja sijoituksesta saatujen kassavirtojen summana (Knüpfer & Puttonen 2018, 134).

Sijoittajan laskennallisen tuoton kannalta on täysin sama asia, tuleeko sijoituskohteen tuotto arvonnousuna vai kassavirtana (olettaen ettei veroja ja kaupan-käyntikustannuksia huomioida). Jotkut sijoittajat kuitenkin pitävät kassavirroista saatavaa tuottoa parempana kuin vastaavasta arvonnoususta saatavaa tuottoa, sillä kassavirtana saatu tuotto on sijoittajalle rahamääräisenä jo realisoitunutta tuloa. Arvonnousuun perustuvassa tuotossa sijoituskohteen joutuu myymään, ennen kuin sijoittaja saa itselleen kassavirtaa ja rahamääräistä tuloa. Näin sijoittaja voi mahdollisesti välttää sijoituskohteen myymisen, hetkellä, jolloin tarvitsisi kassavirtaa ja sijoituskohteen arvo on kehittynyt heikosti. Arvonnousulla saatavaa tuottoa puolestaan voitaisiin pitää kassavirtatuottoja parempana sen vuoksi, että silloin sijoittaja saa itse päättää, milloin realisoi sijoituskohteen tuotot ja siten päättää itse myös siitä, milloin haluaa maksaa verot sijoituksen tuotoista. (Puttonen 2009, 137–142.)

Eri sijoituskohteiden tuotot ja arvot vaihtelevat hyvin eri tavalla eri ajanjaksoina. Tätä sijoituskohteen arvon ja tuoton heiluntaa kutsutaan sijoituskohteen riskiksi. Riskiä voidaan mitata yksinkertaisimmillaan sijoituksen tuottojen keskihajonnalla. Tuottojen keskihajonta tarkoittaa sitä, että kuinka paljon yksittäisen ajanjakson tuotot poikkeavat keskimääräisestä tuotosta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että suurtakaan riskiä ei voida pitää pelkästään tappion mahdollisuutena. Mitä suurempi keskihajonta, eli riski, sitä suurempi mahdollisuus siihen, että sijoituskohte tuottaa odotettua huomattavasti paremmin. Sijoittajat vaativat riskin kasvaessa korkeampaa tuottoa, korkeampi tuotto-odotus on sijoittajan näkökulmasta sijoittajan palkkio hänen ottamastaan riskistä. (Kallunki ym. 2019, 13–21.)

2.3 Riskinsietokyky

Erilaiset sijoittajat suhtautuvat riskiin eri tavalla. Sijoittajat voitaisiin jakaa kahteen luokkaan heidän riskinsietokykynsä perusteella, riskiä rakastaviin ja riskiä karttaaviin sijoittajiin. Sijoittajat ovat tyypillisesti enemmän riskiä karttavia kuin riskiä rakastavia (Puttonen 2009, 53–54).

Riskinottajat sijoittavat kohteisiin, joiden arvonvaihtelut ovat merkittäviä, eli maksimitappion todennäköisyyksien on suuri. Riskiä kaihtavat sijoittajat sijoittavat kohteisiin, joissa arvonvaihtelut ovat pieniä ja maksimitappioiden riskikin siten pieni. Riskinsietokyky voidaan käsittää eri tavalla riippuen sijoittajan preferensseistä. Joillekin sijoittajalle hetkellinen sijoituskohteen suuren arvonvaihtelun riski voi olla pienempi kokonaisriski kuin pienen arvonvaihtelun omaavan, mutta suuremman kokonaispääoman menetyksen riskin omaavan sijoituksen. (Parviainen & Järvinen 2012, 23–31.)

Sijoituspäätöstä tehdessä on syytä tunnistaa oma riskinsietokykynsä. Riskinsietokyky tarkoittaa käytännössä sitä, millaisen riskin sijoittaja on valmis hyväksymään hänen asemassaan. Riskiä ei pitäisi koskaan olla niin paljon, että voimakas arvonalasku vaarantaisi päivittäisen varojen käytön. Riskinsietokykyä voidaan ajatella myös sijoittajan saaman hyödyn maksimoimisen kannalta. Toisin sanoen sijoittajan tulisi valita sellainen riskin ja tuoton yhdistelmä, joka tuottaa suurimman hyödyn. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi arvonvaihtelua pelkäävän sijoittajan kannattaa asettaa alhainen tuotto-odotus, jolloin riskit pienenevät ja sijoittajan mielenrauha säilyy. (Kallunki ym. 2019, 21–23.)

Sijoitusajalla ja tavoitteilla on myös oleellinen merkitys riskinsietokykyyn, mitä pidempi on sijoitusaika ja siten pienempi tarve pääoman nostolle, sitä korkeampaa riskiä, eli tuotto-odotusta, sijoittajan kannattaa harkita ottavansa (Elo & Saarhelo 2018, 129–130).

Riskinsietokykyyn liittyy oleellisesti riskinhallinta. Riskinhallinta tarkoittaa sijoittajan riskinsietokyvyn mukaisten päätösten toteuttamista. Riskinhallinta käsittää riskien tunnistamisen, mahdollisten seurausten ja todennäköisyyden analysoinnin sekä päätöksen siitä, miten analysoidun riskin kanssa toimitaan. (Pesonen 2011, 27.)

2.4 Likviditeetti

Likviditeetti tarkoittaa sijoituskohteen rahaksi muutettavuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, kuinka helppoa ja nopeaa sijoituskohde se on myydä hinnalla, joka kuvaa sen oikeaa arvoa. Eri sijoituskohteiden likviditeetti voi olla hyvinkin erilainen, esimerkiksi noteeratut osakkeet ovat helppo muuntaa rahaksi, kun puolestaan taide-esineet voivat olla hyvinkin epälikvidejä. (Chen 2020b.)

2.5 Allokointi

Allokointi tarkoittaa sijoittajan varojen jakautumisen suhdetta eri omaisuusluokkien välillä. Sijoittajan tulee varojensa allokaatiota pohtiessa ottaa huomioon sijoitusaikansa, riskinsietokykynsä ja tavoitteensa. (Oksaharju 2013, 72.) Näkökulmia ja lähestymistapoja allokontiin on useita. Allokointia voidaan lähestyä esimerkiksi sijoituspolitiikkaan perustuen, jolloin sijoittaja asettaa tietyt allokontirajat, esimerkiksi prosentteina omaisuudestaan. Allokointia voi lähestyä myös esimerkiksi taktisesta näkökulmasta, jolloin sijoittaja pyrkii hyödyntämään aktiivisesti näkemyksiään eri omaisuusluokkien kehityksestä ja mukauttaa sijoitusportfolionsa allokaatiota tämän mukaisesti. (Kallunki ym. 2019, 27–28.)

2.6 Hajautus

Riskin pienentäminen hajauttamalla on yksi sijoitustoiminnan kulmakivistä. Hajauttaminen tarkoittaa sijoitusvarallisuuden jakamista, allokontia, eri sijoituskohteisiin, kuten esimerkiksi osakkeisiin ja kiinteistöihin. Hajauttamisella saatava etu on riskin pienentäminen. Hajauttamista voi jatkaa vielä sijoituskohteiden sisällä, esimerkiksi hajauttamalla osakesijoitukset eri yhtiöiden osakkeisiin (Kallunki ym. 2019, 29–30). Sijoitusten hajauttamista voisi lähestyä hyvin monesta muustakin näkökulmasta, hajautusta voisi tehdä myös mm. ajallisen ja sijoituskohteiden maantieteellisen sijainnin näkökulmien kautta (Oksaharju 2013, 126–199).

3 Vaihtoehtoiset sijoituskohteet

Vaihtoehtoisille sijoituskohteille on monta eri määritelmää. Vaihtoehtoisiksi sijoituskohteiksi voisi määritellä esimerkiksi kaikki sijoituskohteet perinteisten listattu-

jen korko- ja osakemarkkinoiden ulkopuolella. Vaihtoehtoiset sijoituskohteet voidaan luokitella esimerkiksi yksityisiin pääomasijoituksiin, yksityisiin lainoihin, kiinteään omaisuuteen, hedgerahastoihin ja raaka-aineisiin. Vaihtoehtoisille sijoituskohteille tyypillistä on epälikvidisyys, suuret kertsijoitukset, pitkät sitoutumisajat ja korkeat kustannukset. (Huuskonen 2018.)

Tässä opinnäytetyössä käsitellyiksi vaihtoehtoisiksi sijoituskohteiksi on valittu erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot, vertaislainat, virtuaalivaluutat, hyödykkeet ja listaamattomat yhtiöt.

3.1 Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot

Vaihtoehtorahastoiksi kutsutaan rahastoja, jotka eivät ole sijoitusrahastolain säännösten ja valvonnan parissa. Vaihtoehtorahastot poikkeavat normaaleista rahastoista siten, että ne eivät täytä sijoitusrahastolain mukaisia määritelmiä sijoitusrahastostoista. Vaihtoehtorahastot eivät ole siten sijoitusrahastolain velvoitteiden ja säännösten, koskien mm. sijoitusten hajauttamista, piirissä. (Sijoitusrahastolaki 213/2019.)

Vaikka vaihtoehtorahastoja eivät koske sijoitusrahastolain sääntely, kohdistuu niihinkin valvontaa ja sääntelyä. Vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevassa laissa määrätään, että *vaihtoehtorahastojen hoitajan on rekisteröidyttävä Finanssivalvonnan ylläpitämään julkiseen rekisteriin* (Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista). Lisäksi ei-ammattimaisille asiakkaille saa markkinoida vain vaihtoehtorahastoja, jotka ovat osakeyhtiöitä, kommandiittiyhtiöitä, erikoissijoitusrahastoja, rekisteröityjä yhdistyksiä, osuuskuntia tai edellä mainittujen ulkomaalaisia vastineita (Sijoitusrahastolaki 213/2019).

Vaihtoehtorahastot voivat sijoittaa lähes mihin vain, kuten esimerkiksi raaka-aineisiin, kiinteistöihin, listaamattomien yhtiöiden osakkeisiin, asuntoihin tai metseen.

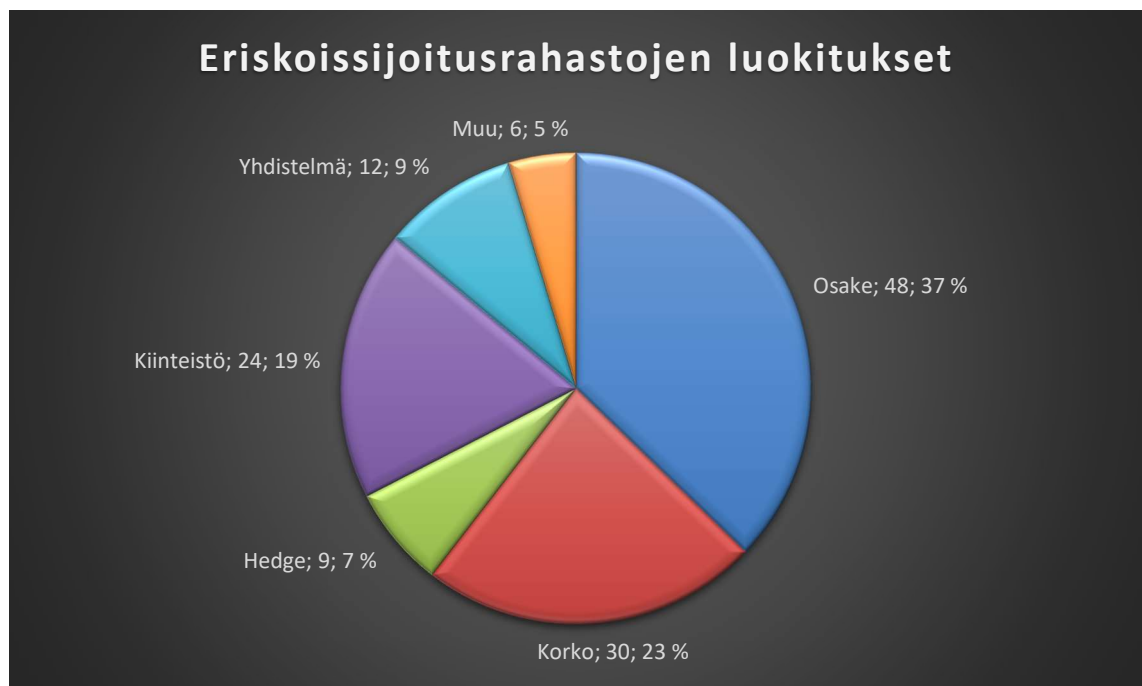
3.1.1 Erikoissijoitusrahastot

Erikoissijoitusrahastot ovat vaihtoehtoisista rahastoista tyypillisimpiä ja lähimpänä normaaleja, sijoitusrahastolain vaatimusten mukaisia rahastoja. Ne toimivat

rahaston muotoisena, mutta niiden säännöissä on poikkeuksia sijoitusrahastoihin nähden.

Erikoissijoitusrahastot voivat sääntöjensä puitteissa esimerkiksi ottaa suurempia riskejä kuin sijoitusrahastot, hajauttaa vähemmän, käyttää johdannaisia aktiivisesti tai hyödyntää suurta velkavipua. Kaiken tyyppiset sijoitusrahastot voivat olla periaatteessa normaaleja tai erikoissijoitusrahastoja, sijoitusrahastolain vaatimuksien noudattaminen määrittelee, kumpaan kategoriaan rahasto kuuluu. (Pesonen 2011, 136; Pörssisäätiö 2009, 13–14.)

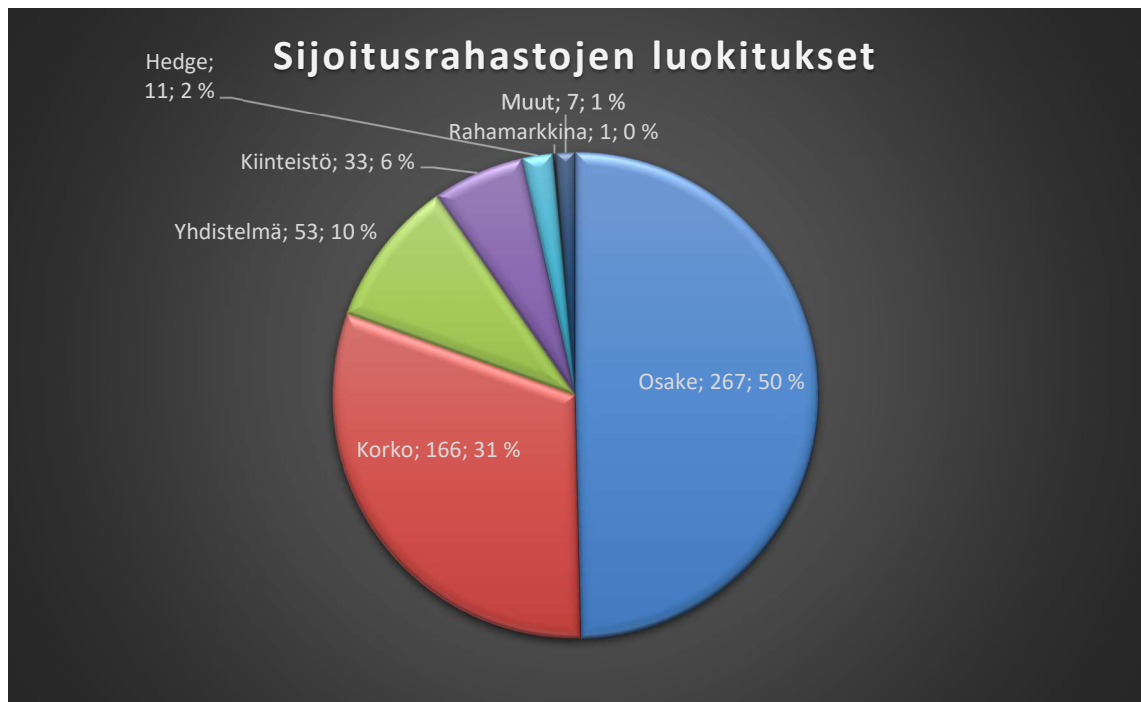
Kuviossa 1 on esitelty Suomessa 31.12.2019 rekisterissä olleiden erikoissijoitusrahastojen luokitukset Suomen Pankin mukaan (Suomen Pankki 2020).

Kuvio 1. Erikoissijoitusrahastojen luokitukset

Kuten kuviosta 1 nähdään, suurin osa erikoissijoitusrahastoista sijoittaa osakkeisiin, korkoihin tai kiinteistöihin.

Kuviossa 2 on esitelty Suomessa maaliskuussa 2020 rekisterissä olleiden sijoitusrahastojen luokitukset Suomen Pankin mukaan (Suomen Pankki 2020).

Kuvio 2. Sijoitusrahastojen luokitukset

Kuten kuviosta 2 nähdään, sijoituskohteiden luokittelua katsottaessa erikoissijoitusrahastoilla ei ole suurta eroa normaaleihin sijoitusrahastoihin nähden. Tavallisissa sijoitusrahastoissakin suurin osa rahastoista sijoittaa osakkeisiin tai korkoihin.

Erikoissijoitusrahastoille on tyypillistä, että niissä on rajoituksia merkinnöissä, lunastusten ja minimisijoitusmäärissä. Taulukossa 1 on vertailtu kahta yksityishenkilöille yleisesti saatavilla olevaa erikoissijoitusrahastoa, jotka sijoittuvat yleisiin osake- ja kiinteistöluokituksiin.

Rahasto	OP -Vuokratuotto	eQ Frontier Osake
Minimisijoitussumma	10 €	500 €
Merkintä & Lunastus	Neljännesvuositain	Kuukausittain
Merkintäpalkkio	2,00 %	1,00 %
Lunastuspalkkio	1,00 % -5,00 %	1,00 %
Juoksevat kulut	2,27 %	2,75 %
Tuottosidonnainen palkkio	-	20% vertailuindeksin ylittävästä tuotosta
Rahaston vuosituoton vaihteluväli 2013 - 2019	3,32 % - 8,47 %	-13,5 % - 13,3%

Taulukko 1. OP-Vuokratuotto ja eQ Frontier Osake -rahastojen vertailu

Taulukosta 1 nähdään, että eri erikoissijoitusrahastojen välillä voi olla suuriakin eroja kuluissa, tuotoissa, sijoitussummissa ja merkintä- ja lunastusmahdollisuuksissa. Tämän vuoksi sijoittajan on erittäin tärkeää tutustua sijoitustuotteeseen ennen sijoituspäätöksen tekemistä. Tärkeintä on tutustua rahasto sijoituspolitiikkaan, sillä tämä määrää rahaston riskin ja on päällimmäinen selittävä tekijä eri rahastojen välisissä tuottoeroissa (Kallunki ja ym. 2019, 127–128).

Rahastoissa, kuten kaikissa sijoitustuotteissa, on syytä pitää yllä kriittinen ja objektiivinen näkökulma tuotteen myyjän lupauksia kohtaan. Sijoitustuotteen myyminen on lähes aina myyjän kannalta taloudellisesti kannattavaa, mutta kyseisten tuotteiden omistaminen ei välttämättä ostajan kannalta sitä ole. (Hyttinen 2017, 73.)

3.1.1.1 Hedge-rahastot

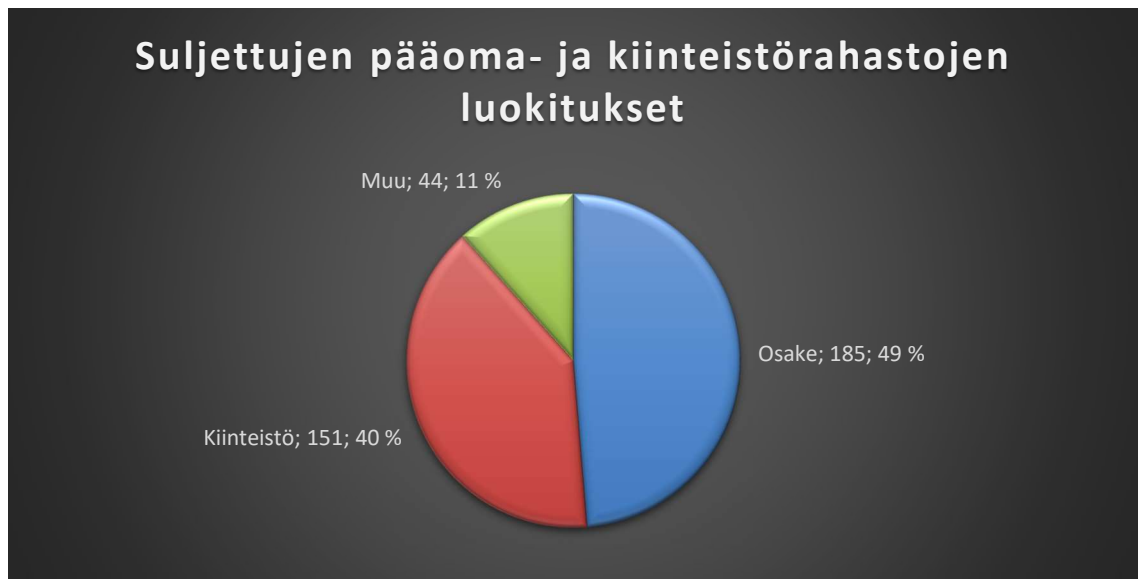
Hedge-rahastoja pidetään monesti omana omaisuusluokkana, ei vain osana erikoissijoitusrahastoja (Parviainen & Järvinen 2012, 84). Kuvioista 1 nähdään, että Suomeen rekisteröidyistä 129 erikoissijoitusrahastosta 9 on hedge-rahastoja (tilanne hetkellä 31.12.2019) (Suomen Pankki 2020).

Hedge-rahastot ovat absoluuttisen tuoton rahastoja, eli niiden tavoitteena on pyrkiä tuottamaan tuottoa kaikissa mahdollisissa markkinatilanteissa. Hedge-rahastoille on tyypillistä, että niiden tuotot eivät seuraa muiden sijoituskohteiden tuottoja. Tuotot ovat hyvin riippuvaisia rahastonhoitajasta, joka usein harjoittaa hyvin aktiivista sijoituspolitiikkaa. (Parviainen & Järvinen 2012 84–85; Kallunki ym. 2019, 124.)

Hedge-rahastot voivat käyttää hyvin erilaisia strategioita. Hedge-rahastot voivat esimerkiksi käyttää teknistä analyysiä hinnoitteluvirheiden löytämiseen tai pyrkiä vaikuttamaan itse markkinoihin kauppooja tekemällä. Hedge-rahastoissa on tyypillisesti hyvin korkeat palkkiot, mutta rahastoista saattaa löytää kohtuullisella riskillä ja tuotolla varustettuja tuotteita. Edellä mainittujen seikkojen takia hedge-rahastotuotteisiin pitää tutustua hyvin tarkasti ennen sijoituspäätöksen tekoa. (Parviainen & Järvinen 2012, 85–87.)

3.1.2 Suljetut pääoma- ja kiinteistörahasot

Suomen Pankin luokituksen mukaan muut vaihtoehtorahastot kuin erikoissijoitusrahastot ovat suljettuja pääoma- ja kiinteistörahasoja. Suomessa on ollut 31.12.2019 rekisteröitynä 380 suljettua pääoma- ja kiinteistörahasoa. Kuviossa 2 on esitelty rahastojen luokitukset Suomen Pankin mukaan. (Suomen Pankki 2020.)

Kuvio 3. Suljettujen pääoma- ja kiinteistörahasojen luokitukset.

Kuviosta 3 nähdään, että osake- ja kiinteistörahasot muodostavat valtaosan suljetuista pääoma- ja kiinteistörahasoista.

3.1.2.1 Osakerahastot

Kuten kuviosta 3 nähdään, suljetuista pääoma- ja kiinteistörahasoista suurin osa (49 %) on osakerahastoja. Suljettuja osakerahastoja kutsutaan myös nimellä venture-rahastot tai pääomarahastot.

Näiden rahastojen juridinen muoto on suomessa yleensä kommandiittiyhtiö. Rahastonhoitaja toimii yleensä vastuunalaisena yhtiömiehenä ja sijoittajat äänettöminä yhtiömiehinä. Rahastot ovat suljettuja, eli niiden merkintäaikaa on rajoitettu. Sijoitusajan kuluttua rahastot suljetaan ja varsinainen sijoitustoiminta käynnistyy.

Rahastojen tekemät sijoitukset ovat määräaikaista, tyypillisesti 10-15 vuoden mittaisia. Määräajan kuluttua rahastojen omaisuus kotiutetaan ja jaetaan osuudenomistajille. (Parviainen 2017, 103–104.)

Suljettujen osakerahastojen etuna on mm. laaja hajautus, ammattimainen sijoitusprosessi ja helppous. Haittoina voidaan pitää kehnoa likviditeettiä, korkeita kustannuksia (hallinnointipalkkio usein 2 % – 3 % + 20 % tuottopalkkio), suppeaa tarjontaa ja saatavuutta. Heikon saatavuuden takia sijoittajat voivat joutua kilpailemaan rahastoihin mukaan pääsystä. Lisäksi minimisijoitussummat ovat usein hyvin korkeat, usein välillä 100 000 € - 1 000 000 €. (Parviainen 2017, 104–106.)

3.1.2.2 Kiinteistörahastot

Kuviosta 3 voidaan todeta, että lähes puolet (40 %) suljetuista pääoma- ja kiinteistörahastoista on kiinteistörahastoja. Suljetut kiinteistörahastot ovat juridiselta muodoltaan osakerahastojen tapaan tyypillisesti kommandiittiyhtiöitä. Suljetut kiinteistörahastot ovat auki merkinnöille vain tietyn aikaa ja niiden sijoitusaika on tyypillisesti vähintäänkin useita vuosia. Minimisijoitussummat ovat hyvin suuria, usein vähintään 100 000 €. (Orava & Turunen 2016, 138–140.)

3.1.3 Yhteenveto rahastoista

Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot sopivat pääosin huonosti aloittavalle-, kokemattomalle- tai piensijoittajalle. Tämä johtuu pääosin puutteista näiden sijoituskohteiden saatavuudessa sekä likviditeetissä. Etenkin suljetut pääoma- ja kiinteistörahastot ovat erittäin epälikvidejä sekä ne vaativat suurimmalle osalle sijoittajista saavutettavissa olemattomien suuruksia aloituspääomia. Erikoissijoitusrahastot voisivat sopia oppaan kohderyhmälle vartenotettaviksi sijoituskohteeksi, mutta silloinkin sijoittajan olisi syytä tutustua huolella sijoitustuotteeseen ennen sijoituspäätöksen tekemistä.

3.2 Vertaislainat

Vertaislainat ovat lainoja, joissa yksityiset henkilöt tai yritykset lainaavat varojaan toisille yksityisille henkilöille tai yrityksille. Lainojen välittäminen varoja tarjoavien ja lainaa tarvitsevien tahojen välillä tapahtuu usein palveluntarjoajan välityksellä. (Kallio & Vuola 2018, 112–113.) Vertaislainamarkkinat ovat kasvaneet Suomessa

viime vuosina nopeasti, vuonna 2016 lainoja välitettiin kuluttajille 64,2 miljoonan euron arvosta 17 280 hakijalle, kun vuonna 2018 lainoja välitettiin jo 150,1 miljoonan euron arvosta 30 867 hakijalle. (Suomen Pankki 2019.)

Vertaislainojen tuotto muodostuu sijoittajan saamista koroista luottotappiolla vähennettynä. Vertaislainojen tuotto vaihtelee, keskimääräinen tuotto on 7 % - 12 %, korkojen vaihdellessa lainoittain 8 % - 20 % välissä. (Remes 2018.)

Vertaislainaaminen aloitetaan rekisteröitymällä vertaislainoja välittävään palveluun. Palveluun sijoitetaan varoja ja määritellään, miten varat halutaan sijoittaa, käytännössä tarkoittaen sitä, että keille lainataan ja millä ehdoilla. Sijoitettavia lainakohteita löytyy eri palveluista niin yritysten myyntilaskujen rahoituksesta aina kuluttajien auto- ja asuntolainoihin (Fellow Finance, Mintos). Suomalaisia aktiivisia, sijoituksia vastaan ottavia vertaislainapalveluita on tällä hetkellä vain yksi, Fellow Finance (tilanne 20.3.2020). Moni suomalainen vertaislainoja tarjoava yritys on lopettanut sijoittajille lainojen tarjoamisen viimeisen vuoden aikana, esimerkiksi lainaaja.fi ja AuroraX- palvelut ovat lopettaneet toimintansa tai lakanneet vastaanottamasta uusia sijoituksia (Lainaaja.fi; AuroraX). Suomalainen sijoittaja voi kuitenkin sijoittaa vaivattomasti myös EU-alueella rekisteröidyissä vertaislainapalveluissa, esimerkiksi Viroon rekisteröidyssä, mutta myös suomeksi palvelua tarjoavassa Bondorassa tai alan suurimpiin kuuluvan, 281 698 käyttäjän, 779,94 miljoonan euron aktiivisen lainapääoman, Latviaan rekisteröidyn ja englanniksi palvelua tarjoavan Mintoksen kautta (Bondora; Mintos.)

Vertaislainoja ei usein ole pakko pitää velan juoksuajan loppuun asti. Useimmat suosituimmat markkinapaikat, kuten esim. Fellow Finance ja Mintos, tarjoavat alustoillaan lainojen jälkimarkkinoita. Jälkimarkkinoilla sijoittajat voivat ostaa tai myydä lainoja toisilleen. Jälkimarkkinoiden avulla sijoittajalla on mahdollisuus likvidoida sijoituksensa jopa välittömästi, mikäli saa lainansa myytyä.

Vertaislainojen riski muodostuu pääosin kahdesta tekijästä, luottoriskistä ja alustariskistä. Luottoriski tarkoittaa riskiä, että lainojen ottajat eivät maksa lainojaan takaisin. Alustariskistä tarkoittaa riskiä siitä, että palveluntarjoaja menisi konkurssiin tai palvelu muuten sulkeutuisi.

Luottoriski vaihtelee palveluittain ja lainoittain, esimerkiksi Fellow Finance -palvelussa on tarjolla eri tähti-, eli riskiluokituksen lainoja. Sijoittaja voi itse päättää minkä luokituksen omaaviin lainoihin haluaa sijoittaa. Fellow Financesa yli 90 päivää erääntyneenä olleet lainasaatavat myydään perintäyhtiölle, jolloin sijoittaja saa markkina-alueen mukaan, Suomessa 53 % kokoisen, korvauksen sijoittamalleen lainapääomalle. (Fellow Finance.) Vertaislainapalvelu Mintoksessa puolestaan on tarjolla kahdenlaisia lainoja, sellaisia, joilla on takaisinostotakuu ja sellaisia, joilla ei ole. Takaisinostotakuu tarkoittaa, että lainanvälittäjä ostaa lainan takaisin, eli maksaa jäljellä olevan lainapääoman takaisin sijoittajalle, mikäli lainan maksu on yli 60 päivää myöhässä. (Mintos.)

Toisen riskin muodostaa alustariski. Alustariskiä voi olla vaikea arvioida, sillä esimerkiksi ulkomaalaisten yritysten taloustietoja voi olla hankalaa tai mahdotonta saada, jolloin alustan joutumista konkurssiin tai muihin maksuvaikeuksiin on hyvin hankalaa arvioida. Alustoissa on myös riski huijatuksi tulemisesta, jolloin sijoittaja menettää koko sijoittamansa pääoman. Mediassa on ollut esillä paljon eri vertaislaina-alustoihin liittyviä huijausepäilyjä, esimerkiksi Kauppalehti uutisoi 3.2.2020 Latvialaisten Kuetzal- ja Envestio-palveluiden paljastuneen huijauksiksi (Hämäläinen 2020).

Vertaislainat tarjoavat siis houkuttelevia, jopa osakemarkkinoihin verrattavia tuotto-odotuksia, mutta sisältävät myös paljon riskejä. Sijoittajan olisi syytä tutustua sijoitettavaan alustaan ja sijoitettaviin lainoihin huolella ennen sijoituspäätösten tekoa. Alusta- ja lainariskeiltä voi suojautua hajauttamalla sijoitukset laajasti niin eri palveluiden kuin lainojenkin välillä.

3.3 Virtuaalivaluutat

Virtuaalivaluutat, erityisesti Bitcoin, ovat olleet viime vuosien aikana paljon esillä mediassa. Erityisesti mediaa on kiinnostanut Bitcoinin erittäin nopean ja korkean arvonnousun mahdollistamat sijoittajien saavuttamat korkeat tulot. Esimerkiksi Yle kirjoitti vuonna 2018 uutisen otsikolla *Bitcoin teki 28-vuotiaasta miljonäärin – 500 euron sijoituksella 2 miljoonan euron tulot* ja puolestaan Iltalehti on uutisoinut vuonna 2019 seuraavasti; *Tuiki tuntematon Alexander yllätti kaikki tienaamalla liki 25 miljoonaa – Näin kävi bitcoinmiljonääreille nyt* (Vironen 2018; Rautio 2019).

Virtuaalivaluutta on yleistermi erilaisille virtuaalisessa muodossa oleville varoille, joille on tyypillistä mm. se, että ne eivät ole keskuspankin tai viranomaisen liikkeelle laskemia tai takaamia, niitä voidaan siirtää, varastoida ja myydä sähköisesti sekä niitä voidaan käyttää vaihdannan välineenä. Kryptovaluuttaa käytetään usein puhekielessä synonyyminä virtuaalivaluutoille, mutta Finanssivalvonnan määritelmän mukaan kryptovaluutan erottaa virtuaalivaluutasta se, että kryptovaluutan toiminta perustuu erilaisiin avaimiin, joiden avulla jokainen varojensiirto suoritetaan salattuna. (Finanssivalvonta 2019a.)

Virtuaalivaluutoilla, kuten Bitcoinilla, on periaatteessa sama tehtävä ja tarkoitus kuin perinteisilläkin Fiat-valuutoilla: mahdollistaa kaupankäynti valuuttaa vastaan, säilöä arvoa eli tulevaisuuden ostovoimaa ja tarjota laskentayksikkö tätä arvonsäilytystä ja kaupankäyntiä vastaan (Kelly 2014, 122-123; Franco 2014, 21). Fiat-valuutalla tarkoitetaan jonkin valtion tai julkisoikeudellisen yhteisön liikkeelle laskemaa valuuttaa, jonka arvoa ei ole sidottu mihinkään fyysiseen hyödykkeeseen, kuten kultaan. Suurin osa maailman tärkeimmistä valuutoista on Fiat-valuuttoja, Fiat-valuuttoja on mm. euro ja Yhdysvaltojen dollari. (Chen 2020a.)

Bitcoineja, kuten muitakin virtuaalivaluuttoja vaihdetaan Fiat-rahaksi useimmiten internetissä toimivien pörssien kautta, esimerkiksi volyymilla mitattuna maailman suurimman (tilanne 27.3.2020) Binancen tai Suomessa toimivan, suomeksi palvelua tarjoavan Coinmotionin kautta (Kelly 2014, 40-41; CoinMarketCap, Coinmotion). Joissakin pörsseissä on mahdollista vaihtaa myös virtuaalivaluuttoja keskenään, eli hankkia jollain virtuaalivaluutalla, esimerkiksi Bitcoinilla, muita virtuaalivaluuttoja (Kelly 2014, 40-41). Virtuaalivaluuttipörssisiin liittyy usein vastapuoliriski, sillä valuutanvaihdot eivät välttämättä realisoidu, vaan tapahtuvat vain pörssin sisäisesti, ennen kuin pörssitilinhaltija nostaa varojaan ulos pörssistä (Kelly 2014, 42). Tämän takia sijoittajan olisi hyvä tutustua käyttämäänsä pörssiin huolella sekä pitää mahdollisimman suuri osa varoista, niin virtuaalivaluutat kuin Fiat-rahankin, omilla tileillään. Virtuaalivaluuttojen käsittelyyn on tullut viimeisimpien vuosien aikana myös paljon uusia innovaatioita. Yksi esimerkki tällaisesta innovaatiosta on Suomessa toimiva Bittimaatti, joka on kryptovaluuttoja välittävä

automaatti, joka toimii pankkiautomaatin tavoin; sen kautta voi ostaa tai myydä virtuaalivaluuttoja käteistä rahaa vastaan (Bittimaatti).

Virtuaalivaluuttoja voidaan usein hankkia muutenkin kuin ostamalla tai vaihtamalla. Virtuaalivaluuttajärjestelmät palkitsevat virtuaalivaluutan louhintaan osallistuvat kyseisen järjestelmän virtuaalivaluutoilla. Louhinta tarkoittaa tietokoneen laskentatehon luovuttamista virtuaalivaluuttajärjestelmän käyttöön. (Verohallinto 2020d.)

Virtuaalivaluuttoja, kuten Bitcoinia, on hankala verrata suoraan mihinkään muuhun sijoituskohteeseen, sillä niiden luonne sijoituskohteena on hyvin uniikki. Sijoittajan näkökulmasta virtuaalivaluuttoja voitaisiin verrata esimerkiksi joko perinteisiin omaisuusluokkiin, kuten esimerkiksi joukkovelkakirjalainoihin tai muihin valuuttoihin. Virtuaalivaluuttojen arvonkehitys riippuu niillä olevan käytettävyyden vaihdannan välineenä (kuinka hyväksytty vaihdannan väline se on) sekä niiden kysynnän ja tarjonnan määrästä. (Kelly 2014, 123–133.) Joidenkin mukaan taas virtuaalivaluutta Bitcoinin voidaan katsoa olevan kultan kaltainen turvasatama, joka säilyttää arvonsa, vaikka osakemarkkinoilla vallitsisi epävarmuus (Mourdoukoutas 2019; Tuominen 2019).

Virtuaalivaluutoista saatava tuotto tai tappio muodostuu virtuaalivaluuttojen arvonmuutoksista. Virtuaalivaluuttoihin sisältyy korkea riski, sillä virtuaalivaluuttojen arvonmuutos on voimakasta niiden arvonmuodostuksen spekulatiivisen luonteen sekä arvon takauksen puutteen takia. Erityisen riskialtista on ICO:on, *Initial Coin Offering*, eli kryptovaluutan liikkeellelaskuun liittyvään rahoituskierrrokseen osallistuminen, sillä ICO:n sääntely voi olla hyvinkin olematonta. ICO:sta saatavien virtuaalivaluuttojen kohdalla riski koko pääoman menettämisestä on korkea sekä sijoituksen likviditeetti on usein heikko. (Finanssivalvonta 2019a.)

Virtuaalivaluutat ovat historiassa mahdollistaneet hyvin korkeita tuottoja, mutta ei ole mitään takeita siitä, että tulevaisuudessa esimerkiksi Bitcoinin arvonkehitys jatkuisi samanlaisena. Virtuaalivaluuttojen spekulatiivinen luonne sijoituskohteena johtaa siihen, että mikäli sijoittaja haluaa sijoittaa virtuaalivaluuttoihin esimerkiksi hajautuksen tai korkean tuotto-odotuksen takia, tulee sijoittajan ymmärtää virtuaalivaluuttoihin liittyvät riskit hyvin ennen sijoituspäätöksen tekoa.

3.4 Hyödykkeet

Hyödykkeet ovat aineellisia tai aineettomia asioita, jotka välittömästi tai välillisestä tyydyttävät ihmisten tarpeita (Tilastokeskus).

Hyödykkeet tarjoavat paljon erilaisia ja erimuotoisia sijoitusmahdollisuuksia. Yleisimpiä hyödykesijoituskohteita ovat kulta, hopea ja öljy. Muita sijoittamismahdollisuuksia tarjoavia hyödykkeitä ovat esimerkiksi maataloustuotteiden raaka-aineet ja ruoka. (Kallunki ym. 2019, 107-108.)

Hyödykemarkkinoilla hyödykkeiden hinta muodostuu eri tavalla kuin osake- tai korkomarkkinoilla. Hyödykkeet eivät itsessään tuota ollenkaan kassavirtaa, jota diskonttaamalla voitaisiin arvioida tulevien rahavirtojen nykyarvoa. Hyödykkeiden hinta muodostuu pääasiassa globaalin kysynnän ja tarjonnan mukaan. (Fabozzi ym. 2008, 38–39; Pesonen 2011, 145.) Hyödykesijoitusten arvonkehitys korreloi heikosti yleisen talouden- ja markkinoiden kehityksen kanssa, joten hyödykesijoitukset voivat tarjota houkuttelevia sijoitusmahdollisuuksia osake- ja korkomarkkinoiden menestyessä heikosti (Parviainen & Järvinen 2012, 83–84).

Opinnäytetyössä ei käsitellä kaikkia mahdollisia hyödykesijoituskohteita erikseen hyödykkeiden tarjoamien sijoituskohteiden suuren lukumäärän vuoksi. Hyödykesijoituskohteista ainoastaan kulta tullaan käsittelemään erikseen.

3.4.1 Kulta

Jalometalleja, etenkin kultaa, pidetään monesti eräänlaisena sijoittajan turvasatamana. Kullan arvo saattaa kohota, mitä suurempi epävarmuus markkinoilla, taloudessa ja maailmanpolitiikassa vallitsee. Kulta siis toimii arvon säilyttäjänä ja inflaatio suojaana. Sijoittajan on kuitenkin pidettävä mielessä että, kullan, kuten minkään muunkaan sijoituskohteen, historiallinen kehitys ei kuitenkaan välttämättä vastaa tulevaa kehitystä. Koronakriisin käynnistyttyä Yhdysvalloissa helmikuusta maaliskuun 2020 aikana S&P 500 indeksin arvo laski kuukaudessa 30 % mutta kullankin markkinahinta laski, vaikkakin vähemmän (10 %). Sijoittajan on myös hyvä pitää mielessä valuuttakurssien vaihtelut. Kullan kaupankäyntivaluutta on

Yhdysvaltojen dollari, joten täten esimerkiksi euron ja dollarin välinen kurssiheilunta vaikuttaa suomalaisen sijoittajan omistaman kullan arvoon euroissa, vaikka kullan hinta markkinoilla ei muuttuisi. (Moore 2020; Saario 2020, 222.)

Kullan keskimääräinen arvonnousu on ollut vuosina 1971 - 2019 n. 7-% (Saario 2020, 221–225.) Viimeisen 10 vuoden aikana (26.6.2010 – 9.4.2020) kullan hinta dollareissa on noussut 46,6 % ja Yhdysvaltojen osakemarkkinoita kuvaavaan S&P 500 -indeksin arvo on noussut 132,0 %. (Gold.co.uk 2020; Nasdaq 2020.)

3.4.2 Hyödykkeisiin sijoittaminen

Hyödykkeisiin voi sijoittaa monella eri tapaa. Yksi tapa on ostaa hyödykkeitä fyysisesti. Fyysisillä hyödykkeillä ei ole vastapuoliriskiä kuten joissakin sijoitusinstrumenteissa, mutta hyödykkeitten kuljetus ja säilöntä aiheuttavat kustannuksia ja se on usein epäkäytännöllistä. Esimerkiksi paloherkkien hyödykkeiden, kuten öljyn, säilyttämisestä on viranomaismääräyksiä, joita on noudatettava. Tästä syystä hyödykkeiden fyysinen säilyttäminen on käytännössä järkevää vain jalometallien kohdalla. Tämä heikentää pelkkiin fyysisiin hyödykkeisiin sijoittavan mahdollisuuksia sijoitusten hajauttamiseen (Fabozzi ym. 2008, 36–37; Kallunki ym. 2019, 105–106).

Hyödykkeisiin voi sijoittaa myös noteerattujen sijoitusinstrumenttien kautta, ETF- ja ETC-rahastojen avulla. ETC- ja ETF-rahastot ovat pörssinoteerattuja sijoitusinstrumentteja. Niillä voi käydä kauppaa useimmissa pörssitoimeksiantoja välittävissä kaupankäyntipalveluissa. Varat säilötään sijoittajan arvo-osuustilille. (Kallunki ja ym 2019, 106.) ETF-rahastot ovat pörssinoteerattuja rahastoja. Ne toimivat kuten muutkin sijoitusrahastot, mutta niiden osuuksilla käydään kauppaa pörssissä. ETC-rahastot eivät nimestään huolimatta ole virallisesti rahastoja vaan velkakirjoja. ETC-rahastot ovat velkainstrumentteja, joiden arvo seuraa jotakin hyödykettä. ETC-rahastoissa velan vakuutena käytetään usein samaa fyysistä hyödykettä, jota rahasto seuraa. (Mitchell 2018.) ETC:t ovat yleensä kohdenne-tumpia yhteen tiettyyn raaka-aineeseen kuin ETF:t. Rahastot toimivat pääosin erilaisten futuuri-, termiini- ja swapsopimusten avulla, ne harvoin sijoittavat hyödykkeisiin fyysisesti. ETF- ja ETC-rahastoissa on suuria eroja rahastojen välillä

mm. kustannuksissa ja sijoituskohteissa, joten sijoittajan olisi syytä perehtyä hyvin mahdolliseen sijoituskohteeseen ennen sijoituspäätöksen tekemistä. (Kallunki ym. 2019, 106.)

Sijoittaja voi halutessaan osallistua hyödykemarkkinoille epäsuorasti ostamalla hyödykemarkkinoilla toimivan, esimerkiksi hyödykettä valmistavan, kaivavan tai jalostavan yhtiön osakkeita (Kallunki ja ym 2019, 106; Pesonen 2011, 147; Parviainen & Järvinen 2012, 84). Hyödykkeiden kanssa toimivaan yhtiöön sijoittamista ei voida kuitenkaan pitää suorana vaihtoehtona itse hyödykkeisiin sijoittamiselle, sillä hyödykkeiden kanssa toimivien yhtiöiden menestykseen vaikuttaa myös hyödykkeiden hinnan muutoksesta johtumattomat yhtiöiden sisäiset tekijät, kuten esimerkiksi johdon osaaminen. Mikäli sijoittaja haluaa sijoittaa hyödykkeiden kanssa toimivaan yhtiöön, tulisi sijoittajan tutustua yhtiöön ja sen liiketoimintaan huolella ennen sijoituspäätösten tekoa, sillä riskinä on jopa koko pääoman menettäminen yhtiön mennessä konkurssiin. (Kallunki ym. 2019, 106–107; (Fabozzi ym. 2008, 11–12.)

3.4.3 Yhteenveto hyödykesijoittamisesta

Yleisesti hyödykkeiden tuotto on ollut verrattavissa osakkeisiin nähden, mutta kuitenkin osakkeissakin, on raaka-aineiden välillä suuria eroja tuotoissa. Lisäksi raaka-aineiden volatiliteetti voi olla korkea. (Parviainen & Järvinen 2012, 83–84.)

Hyödykkeisiin sijoittaminen tuo suojaa inflaatiota vastaan. Lisäksi heikko arvonkehityksen korrelaatio muiden omaisuusluokkien kanssa tekee hyödykesijoituksesta toimivan hajauttamisen välineen. Tämä johtaa kuitenkin siihen, että hyödykkeiden arvonkehitys on heikkoa suhteessa osakkeisiin osakemerkinnöiden kehityksessä positiivisesti (Fabozzi ym. 2008, 36–37; Paviainen & Järvinen 2012, 83–84 ; Kallunki ym. 2019, 107).

Ennen hyödykkeisiin sijoittamista sijoittajan tulisi miettiä sijoitusstrategiaansa. Etenkin sijoittajan tulisi pohtia mihin hyödykkeisiin haluaa sijoittaa, miksi ja millä tavalla sekä perehtyä syvällisesti valitsemaansa sijoituskohteen ehtoihin ja riskeihin.

3.5 Listaamattomat yhtiöt

Suurin osa maailman yrityksistä on listaamattomia, eli ne eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena. Esimerkiksi Yhdysvalloissa oli vuonna 2015 noin kuusi miljoona yritystä, joista listattuja 4 300 (Elo & Saarhelo 2018, 80). Suomessa yrityksiä oli vuonna 2018 361 069 kappaletta, joista yli 250 henkilöä työllistäviä, suur-yritykseksi työntekijämäärän perusteella luokiteltavaa yritystä 657 (Kirjanpitolaki 1997/1336; Tilastokeskus 2020). Nasdaq Helsinki -kauppapaikalla voidaan käydä kauppaa yhteensä 170 yhtiön osakkeilla, First North -kauppapaikalla 33 yhtiön osakkeella ja päälistalla 137 yhtiön osakkeella (tilanne 14.4.2020) (Nasdaq Nordic).

Listaamattomiin yhtiöihin sijoittaminen vastaa perusidealtaan listattuihin yhtiöihin sijoittamista, osakeyhtiön tapauksessa sijoittaja ostaa osakkeita yrityksestä ja saa tätä vasten voitto-osuuksia yhtiön tuloksesta eli osinkoja ja/tai mahdollisuuden myydä osakkeet pois myöhemmin ostohintaa korkeammalla hinnalla. Listaamattoman yhtiön ero listattuun yhtiöön on usein se, että listaamaton yhtiö on usein yhtiömuodoltaan osakeyhtiö eikä julkinen osakeyhtiö ja osakkeet eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena pörssissä (Nasdaq Helsinki tai Nasdaq First North Finland).

Riski on listaamattomiin yhtiöihin sijoitettaessa korkeampi kuin listattuihin yhtiöihin sijoitettaessa. Listaamattomien yhtiöiden osakkeiden korkeampi riski listattujen yhtiöiden osakkeisiin verrattuna muodostuu listaamattomien yhtiöiden suppeammasta sääntelystä, esimerkiksi sijoittajaviestintää koskien ja osakkeiden heikommasta likviditeetistä. (Kallunki ym. 2019, 85; Kallunki & Niemelä 2012, 171.) Erityisen riskipitoisia ovat aloitusvaiheessa oleviin yhtiöihin sijoittaminen, sillä näiden toiminnasta ei välttämättä ole dokumentoitua tietoa ja historiaa, vaan sijoittaja joutuu luottamaan yrityksen ja/tai yrittäjän itsensä antamaan informaatioon (Parviainen 2017, 96-98). Listaamattomien yhtiöiden ei esimerkiksi tarvitse julkaista julkisia osavuosisikatsauksia, toisin kuin listattujen yhtiöiden (Arvopaperimarkkinalaki 746/2012).

Korkeamman riskiprofiilin takia sijoittajan on hyvin tärkeää tuntea kohdeyritys mihin on sijoittamassa ja muistaa hajauttaa sijoituksensa. Korkeamman riskin takia

sijoituksilta listaamattomiin yrityksiin myös yleensä vaaditaan korkeampaa tuottoa, tuottovaatimus on usein noin 4 – 5 %-yks. korkeampi kuin vastaavan listatun yhtiön kohdalla. (Kallunki ym. 2019, 85; Kallunki & Niemelä 2012, 171.)

Korkeamman riskin ja tuottovaatimuksen vastapainoksi listaamattomat yhtiöt myös monesti tuottavat hyvin. Työeläkevakuuttajat Ry:n tilastojen mukaan työeläkeyhtiöiden sijoitukset listaamattomiin yhtiöihin tuottivat 10 vuoden ajanjakson (2010 - 2019) aikana keskimäärin 18,1 % vuodessa, kun taas sijoitukset listattuihin yhtiöihin tuottivat vastaavalla aikavälillä keskimäärin 7,9 % vuodessa (Tela 2020).

3.5.1 Listaamattomiin yhtiöihin sijoittaminen

Listaamattomiin yhtiöihin voi sijoittaa monella tapaa. Yksi helposti saavutettavissa oleva tapa on sijoittaa verkossa toimivien osakevälittäjien kautta, joiden palveluissa voi käydä osakkeilla kauppaa lähes samalla tavalla kuin listatuilla osakkeilla; ostaja jättää ostotarjouksen palveluun ja mikäli löytyy hinnan ja muut ehdot täyttävä myyntitarjous, kauppa toteutuu. Yksi tällaisista palveluista on Privanet. Privanet tarjoaa palvelua suomen kielellä ja siellä on kaupan suomalaisten yhtiöiden osakkeita. Privanetissä sijoittaja hakeutuu ensin asiakkaaksi palveluun, jonka jälkeen hän voi tehdä toimeksiantoja online-palvelussa. Kulut ovat Privanetissä hieman korkeammat kuin monessa noteerattujen yhtiöiden osakkeita välittävissä palvelussa, Privanet veloittaa välityspalkkiota 2 % kauppahinnasta minimiveloituksen ollessa 30 euroa. (Privanet.)

Toinen listaamattomiin yhtiöihin sijoittamismahdollisuuksia verkossa tarjoava palvelu on Invesdor. Invesdor eroaa Privanetistä siten, että Invesdorissa ei käydä kauppa yhtiöiden osakkeilla, vaan Invesdorissa osallistutaan yhtiöiden oman pääoman rahoituskierroksiin, osakeanteihin. Sijoittaja ei osta osakkeilta muilta sijoittajilta, vaan lunastaa yhtiön uusia liikkeelle laskettavia osakkeita. Liikkeelle laskettavien osakkeiden likviditeetti voi olla heikko, sillä nämä eivät välttämättä ole missään kaupankäyntialustalla kaupankäynnin kohteena. Joidenkin Invesdorin kautta rahoitusta etsineiden yhtiöiden osakkeita päätyy myöhemmin kaupankäynnin kohteeksi esimerkiksi Privanettiin tai yhtiöt listautuvat, mutta invesdor

itse ei takaa, että osakkeet päätyvät koskaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi. (Invesdor.)

Muita listaamattomien osakkeiden hankkimistapoja on etsiä rahoitusta tarvitsevia yhtiöitä tai osakkeitaan myyviä henkilöitä esimerkiksi erilaisten enkelisjoittaverkostojen tai sijoitustapahtumien kautta. Lisäksi usein etenkin alkuvaiheessa oleviin yhtiöihin sijoittajaa etsivä yrittäjä saattaa löytyä sijoittajan lähipiiristä, esimerkiksi sukulaisista tai ystävistä. Sijoittaja voi sijoittaa listaamattomiin yhtiöihin myös epäsuorasti rahastojen kautta. (Parviainen 2017, 96–106.)

4 Lakisääntely ja verotus

Yksityissijoittajien ja heille palveluita tarjoavien toimijoiden toimintaa ohjaavat Suomessa mm. sijoituspalvelulaki, arvopaperimarkkinalaki ja kuluttajansuojalaki (Sijoituspalvelulaki 747/2012; Arvopaperimarkkinalaki 746/2012; Kuluttajansuojalaki 38/1978). Lisäksi joitakin sijoituskohteita sääntelee oma lakinsa, kuten rahastoja sijoitusrahastolaki (Sijoitusrahastolaki 213/2019).

4.1 Lakisääntely

Yksityissijoittajaan liittyy oleellisesti termi ei-ammattimainen asiakas. Sijoituspalvelun tarjoajan on luokiteltava asiakkaansa ammattimaiseksi tai ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi ennen palvelujen tarjoamista. Ei-ammattimaisen tai ammatillaisen asiakkaan status vaikuttaa mm. sopimusvelvollisuuksiin, tiedonantovelvollisuuksiin, toimeksiantojen käsittelyyn ja rahastojen kohdalla merkittävimpana sijoittajien korvausrahaston piiriin kuulumiseen. (Nousiainen & Sunderg 2013, 46–49.)

Sijoittajien korvausrahasto on rahasto, jonka tarkoituksena on turvata sijoittajan saatavat, mikäli sijoituspalvelun tarjoaja ei kykene suoriutumaan maksuvelvoitteistaan sijoittajaa kohtaan. Korvausrahaston suoja kattaa mm. toimeksiantojen välittämisen ja toteuttamisen sekä omaisuudenhoidon. Sijoitustoiminnan tappiot eivät ole suojan piirissä. Sijoittaja voisi hakea rahastosta korvausta esimerkiksi tilanteessa, jossa palveluntarjoaja menisi konkurssiin ja olisi sekoittanut asiakkaan varat ja yhtiön varat keskenään. (Sijoittajien korvausrahasto.)

Lähtökohtaisesti kaikki omaan lukuun toimivat luonnolliset henkilöt ovat ei-ammattimaisia asiakkaita. Asiakas voi kuitenkin vaatia itseään kohdeltavan ammattimaisena asiakkaana *omasta pyynnöstä ammattimaisena asiakkaana, jos se arvioi, että asiakkaalla on valmiudet tehdä itsenäisiä sijoituspäätöksiä ja ymmärtää niihin liittyvät riskit ja jos asiakas lisäksi täyttää vähintään kaksi seuraavista vaatimuksista:*

1) asiakas on toteuttanut huomattavan suuria liiketoimia kyseisillä markkinoilla keskimäärin kymmenen kertaa neljännesvuodessa neljän viimeksi kuluneen vuosineljänneksen aikana;

2) asiakkaan sijoitusvarallisuuden arvo on yli 500 000 euroa;

3) asiakas työskentelee tai on työskennellyt rahoitusallalla ammattimaisesti vähintään vuoden tehtävässä, joka edellyttää tietämystä suunnitelluista liiketoimista ja palveluista. (Sijoituspalvelulaki 747/2012.)

4.1.1 Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot

Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastojen hoitaminen sekä niiden tarjoaminen sijoittajille on luvanvaraista toimintaa. *Rahastoyhtiö saa hoitaa vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua vaihtoehtorahastoa, jos sillä on vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupa tätä toimintaa varten tai se on rekisteröitynyt Finanssivalvontaan noudattaen mainittua lakia (Sijoitusrahastolaki 213/2019). Sijoitusrahastolaissa (213/2019) tarkoitetun rahastoyhtiön, joka hoitaa vaihtoehtorahastoja, tulee hakea toimilupaa tai rekisteröityä tämän lain mukaisesti (Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 162/2014).*

Finanssivalvonta vahvistaa erikoissijoitusrahastojen säännöt (Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 162/2014).

Erikoissijoitusrahastojen erittelemiseksi normaaleista sijoitusrahastolain alaisista rahastoista *erikoissijoitusrahastojen nimissä on aina oltava sana erikoissijoitusrahasto. Lisäksi erikoissijoitusrahaston markkinointiaineistosta on käytävä selkeästi ilmi ne seikat, joiden vuoksi sijoitusrahastoa pidetään erikoissijoitusrahastona. (Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 162/2014.)*

4.1.2 Vertaislainat

Vertaislainat kuuluvat joukkorahoituslain piiriin. Laissa joukkorahoitus on määritelty seuraavasti *lainamuotoisella joukkorahoituksella vastiketta vastaan harjoi-*

tettavaa luoton hankkimista, tarjoamista tai luotonvälitystä, jossa velkasuhde syntyy joukkorahoituksen saajan ja joukkorahoituksen välittäjän asiakkaan välille. Lain mukaan joukkorahoituksen välittäjä on määriteltä seuraavasti joukkorahoituksen välittäjällä elinkeinonharjoittajaa, joka ei ole luottolaitos, maksulaitos, rahastoyhtiö, sijoituspalveluyritys eikä vaihtoehtorahastojen hoitaja ja joka ammatillisesti välittää laina- tai sijoitusmuotoista joukkorahoitusta. (Joukkorahoituslaki 734/2016.)

Vain ne joukkorahoituksen välittäjät, jotka ovat merkitty finanssivalvonnan rekisteriin, saavat välittää lainamuotoista joukkorahoitusta. Finanssivalvonnan luvanhaltijat saavat myös tarjota lainamuotoiseen joukkorahoitukseen liittyvää sijoitusneuvontaa. (Joukkorahoituslaki 734/2016.) Lista luvanhaltijoista on saatavilla Finanssivalvonnan sivustoilla. Sivustoilla kerrotaan mm. valvottavan ja Finanssivalvonnan vastuuvälvojan yhteystiedot ja tieto luvanhaltijan hallitsemasta toimiluvasta. (Finanssivalvonta.)

Kuluttajansuojalaissa on myös kuluttajaluottoja koskevia määräyksiä. Näitä määräyksiä sovelletaan vertaislainaukseen, mikäli luottoa välittävän yrityksen ei katsota olevan luotonantaja vaan pelkkä luoton välittäjä. Sen määrittäminen, onko luottoa välittävä yritys luoton antaja vai pelkkä välittäjä, voi joskus olla hankalaa. On ollut jopa tapauksia, joissa viranomaiset ja luottoja välittävät yhtiöt ovat olleet asiasta eri mieltä. (Kallio & Vuola 2018, 114–115.) Kuluttajansuojalaissa määrätään mm. luottokustannusten maksimimäärästä, joka on 20 % (Kuluttajansuojalaki 38/1978).

4.1.3 Virtuaalivaluutat

Virtuaalivaluuttamarkkinoiden sääntely on hyvin hajanaista, eikä kansainvälisiä käytäntöjä ole vielä paljoa. Tämä on luonnollista, sillä yksi virtuaalivaluuttoja määrittelevä tekijä on niiden riippumattomuus keskushallinnoista, pankeista tai muustakaan rajoittavasta sääntelystä.

Virtuaalivaluuttojen tarjoamista sääntelee Suomessa Laki virtuaalivaluutan tarjoajista. Lain mukaan *Elinkeinoharjoittaja saa tarjota virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluita vain, jos se on rekisteröity tämän lain mukaisesti virtuaalivaluutan tar-*

joajaksi. Lain mukaista virtuaalivaluuttoihin liittyvää toimintaa on mm. virtuaalivaluuttojen markkinapaikan ylläpitäminen, virtuaalivaluuttojen säilyttäminen, eli lompakkopalvelujen tarjoaminen ja virtuaalivaluuttojen liikkeellelasku. Virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluita saa tarjota vain, mikäli on rekisteröitynyt Finanssivalvonnan rekisteriin virtuaalivaluuttojen tarjoajista. Finanssivalvonta valvoo lain määräyksien noudattamista. (Laki virtuaalivaluutan tarjoajista 572/2019.)

Virtuaalivaluutat ovat myös EU:n rahanpesudirektiivin piirissä ja virtuaalivaluuttoihin on liitetty korkea riski rahanpesusta ja terrorismin rahoittamisesta. Virtuaalivaluuttoja voi koskea myös arvopapereita ja rahoitusvälineitä koskeva sääntely, mikä niiden voidaan katsoa olevan siirtokelpoisia arvopapereita tai muita rahoitusvälineitä. Vastuu tästä luokittelusta on virtuaalivaluutan vaihtopalvelun ylläpitäjällä (Finanssivalvonta 2019b).

4.1.4 Hyödykkeet

Hyödykkeisiin liittyvän sijoituksen lakisääntelyä määrittää se, minkä muotoisena sijoitus on tehty, esimerkiksi hyödykemarkkinoilla toimiviin yhtiöihin sijoittavan rahaston ja sitä sijoittajille tarjoavan yhteisön toimintaa ohjaavat mm. sijoitusrahastolaki ja sijoituspalvelulaki.

Sijoituskullan kaupassa on joitakin erityissäännöksiä. Yksi näistä erityissäännöksistä koskee asiakkaan tunnistautumista; suomalaisen sijoituskullan myyjän on tunnistettava asiakkaan henkilöllisyys, mikäli yhden tai useamman toisiinsa liittyvän oston suuruus on vähintään 15 000€. Ulkomaisen myyjän on aina tunnistettava asiakkaansa myydessä sijoituskultaa Suomessa. (Verohallinto 2013.)

4.1.5 Listaamattomat yhtiöt

Listaamattomien yhtiöiden toimintaa, osakkaiden oikeuksia ja mm. voitonjakoa sääntelee osakeyhtiölaki. Osakkeiden kauppapaikan ylläpitäminen rinnastetaan sijoituspalvelun tarjoamiseen, johon tarvitsee Finanssivalvonnan myöntämän toimiluvan (Finanssivalvonta). Sijoituspalvelulaki sääntelee sijoituspalvelun tarjoajia ja niiden toimintaa usealla tavalla, ottaen kantaa mm. asiakkaan varojen säilyttämiseen ja toimeksiantojen toteuttamiseen (Sijoituspalvelulaki 747/2012).

Listaamattomien yhtiöiden lakisääntely on kevyempää kuin listattujen yhtiöiden, listaamattomilta yhtiöiltä ei vaadita esimerkiksi osavuositarkastuksien julkistamista, toisin kuin säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden (Arvopaperimarkkinalaki 746/2012).

4.2 Verotus

Sijoituksien myyntivoittoa ja osinkoja verotetaan pääomatulona (Verohallinto 2019a). Pääomatulona on kaikki varallisuudesta saatava tulo, esimerkiksi omaisuuden luovutuksesta saadut voitot, osinkotulot, tietyt korkotulot, voitto-osuudet ja metsätalouden tulot (Verohallinto 2017a). Eri sijoituskohteiden verokäsittelyt poikkeavat toisistaan.

4.2.1 Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot

Erikoissijoitusrahastoja verotetaan pääsääntöisesti kuten muitakin sijoitusrahasto-osuuksia. Erikoissijoitusrahastojen verokohtelu riippuu siitä, ovatko ne kasvu- vai tuotto-osuuksia.

Rahastot itsessään eivät maksa osingoistaan tai osakkeidensa myyntivoitoistaan veroa, sillä tuloverolain mukaan *Sijoitusrahastolain (213/2019) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu sijoitusrahasto tai sitä vastaava sopimusperusteinen ulkomainen avoin sijoitusrahasto, jolla on vähintään 30 osuudenomistajaa, on tulon perusteella suoritettavasta verosta vapaa. Mitä 1 momentissa säädetään sijoitusrahaston verovapaudesta, sovelletaan myös vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun erikoissijoitusrahastoon ja sitä vastaavaan ulkomaiseen sopimusperusteiseen erikoissijoitusrahastoon, jos rahasto on avoin ja sillä on vähintään 30 osuudenomistajaa.* (Tuloverolaki 1992/1535.)

Erikoissijoitusrahastojen verovapaudelle on myös joitakin muita ehtoja. *Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua erikoissijoitusrahastoa tai sitä vastaavaa ulkomaisen sopimusperusteisen erikoissijoitusrahastoa, joka sijoittaa varojaan pääasiallisesti kiinteistöihin ja kiinteistöarvopapereihin mainitun lain 16 a luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla, verovapauden edellytyksenä on, että se jakaa osuudenomistajilleen vuosittain vähintään kolme*

neljäsosaa tilikauden voitostaan pois lukien realisoitumattomat arvonnousut (Tuloverolaki 1992/1535).

Sijoittajan kannalta tämä tarkoittaa sitä, erikoissijoitusrahastojen kasvuosuuksista realisoituu veronalaista tuottoa mahdollisen myyntivoiton muodossa vasta niitä myydessä, kun taas tuotto-osuuksille maksetuista tuotosta tulee maksaa pääomatuloveroa, 30 000 € asti 30 % ja sen ylittävästä osasta 34 %. Rahastoyhtiöt usein pidättävät 30 % maksetuista tuotoista ennakonpidätyksenä. (Verohallinto 2017b.) Rahastojen voidaan sanoa siis olevan verotuksen osalta verotehokkaita, sillä ne mahdollistavat verotuksen lykkäämisen jakamattomana olevan tulon osalta (Puttonen & Repo 2011, 37).

Rahasto-osuuksien myyntivoittoa laskettaessa sovellutaan FIFO-periaatetta sekä sijoittajan niin halutessa hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamassa oletetaan rahasto-osuuksien ostohinnan olevan 20 % myyntihinnasta, lopun ollessa myyntivoittoa. 20 % hankintameno-olettamaa voidaan soveltaa, mikäli rahasto-osuudet on omistettu alle 10 vuotta. Mikäli rahasto-osuudet on omistettu yli 10 vuotta, voidaan käyttää 40 % hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettaman käyttäminen on vapaaehtoista, joten sijoittajan kannattaa laskea, kannattaako tätä hyödyntää. (Verohallinto 2017b.)

Suljettujen pääoma- ja kiinteistörahastojen verotus määräytyy niiden juridisen muodon mukaan. Tyypillisin juridinen muoto suljetuilla pääoma- ja kiinteistörahastoilla on kommandiittiyhtiö, joten rahastoja verotetaan kuten muitakin kommandiittiyhtiöitä. Tuloverolain mukaan *elinkeinoyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Yhtymälle vahvistetaan kuitenkin elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon* (Tuloverolaki 1992/1535).

Kommandiittiyhtiöiden saamat verovapaat osingot vaikuttavat yhtiön tulokseen, mutta sijoittajan verotusta laskettaessa *yhtymän osakkaiden tulona verotettavaksi jaetuista osuuksista vähennetään se osa osuuksiin sisältyvästä osinkotulosta, joka osakkaan verotusta koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun*

lain (360/1968) 6 a §:n tai maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 5 §:n 14 kohdan säännösten mukaan on verovapaata tuloa (Tuloverolaki 1992/1535).

4.2.2 Vertaislainat

Vertaislainojen korkotuotto on normaalin pääomatuloveron alaista tuloa. Se, että pidättääkö vertaislaina-alusta ennakonpidätyksen korkotuloista, riippuu alustasta ja lainoista, esimerkiksi Fellow Finance pidättää 30 % ennakonpidätyksen yrityslainoista mutta ei kuluttajalainoista (Fellow Finance). Osa palveluista, kuten esimerkiksi Fellow Finance, ilmoittaa tuotot ja myyntivoitot verottajalle automaattisesti. Palveluista, jotka eivät ilmoita tuloja verottajalle, sijoittajan pitää huolehtia veroilmoitusten tekemisestä ja verojen maksusta itse.

Vertaislainojen luovuttamiseen sovelletaan normaaleja luovuttamisvoittoja – ja tappiota koskevia säännöksiä. Luovutusvoitto on lähtökohtaisesti verollista pääomatuloa ja luovutustappiot ovat vastaavasti verovähennyskelpoisia vastaavista luovutusvoitoista. (Verohallinto 2019b.)

4.2.3 Virtuaalivaluutat

Virtuaalivaluutat lasketaan omaisuudeksi, joka ei ole arvopaperi tai valuutta, joten niiden luovuttamiseen sovelletaan tuloverolain mukaisia säädöksiä. Virtuaalivaluutan arvonmuutoksen katsotaan realisoituvan verotettavaksi jokaisella kerralla, kun virtuaalivaluutaa vaihdetaan Fiat -valuuttaan, virtuaalivaluutaa käytetään maksuvälineenä tai virtuaalivaluutalla vaihdetaan toisiin virtuaalivaluuttoihin. Jokainen käyttö-, myynti- tai vaihtotapahtumaa käsitellään erikseen. (Verohallinto 2020d.)

Luovutusvoitto on veronalaista pääomatuloa. Tappiot ovat taas vähennettävissä luovutusvoitoista verovuonna ja viiden sitä seuraavan vuoden luovutusvoitoista (Tuloverolaki 1535/1992).

Virtuaalivaluuttojen realisoitunutta luovutusvoittoa laskettaessa voidaan käyttää todellisia hankintamenoja tai hankintameno-olettamaa, sen mukaan, kumpi on verovelvolliselle edullisempaa (Verohallinto 2020d).

Virtuaalivaluuttoja louhimalla saatu tulo lasketaan ansiotuloksi. Ansiotulo realisoituu, kun louhintaan osallistunut vastaanottaa vastineensa. Saatujen virtuaalivaluuttojen verotuksellinen hankintameno on niiden arvo saamishetkellä. Louhintaan käytetyt kustannukset ovat vastaavista tuloista vähennyskelpoisia. Tällaiset kustannukset voivat sisältää esimerkiksi louhintaan käytetyn tietokoneen hankintamenon sekä tietokoneen kuluttaman sähkön. Vähennyskelpoista on vain se osa kuluista, joka tosiasiallisesti liittyy louhintatoimintaan. Esimerkiksi tietokoneen hankintameno ei ole kokonaan vähennyskelpoinen, mikäli tietokonetta ei käytetä pääasiallisesti louhintatyöhön (Verohallinto 2020d).

4.2.4 Hyödykkeet

Hyödykkeiden verotuskohtelu riippuu hyödykesijoitusten luonteesta, esimerkiksi hyödykerahastoja verotetaan niin kuin muitakin rahastoja, hyödykemarkkinoilla toimivan yhtiön osakkeiden myyntivoittoja ja osinkoja kuin muidenkin yhtiöiden osakkeiden luovutusvoittoja ja osinkoja. Mikäli hyödykkeisiin on sijoitettu fyysisenä omaisuutena, esimerkiksi kultaharkkoina, verotetaan mahdollisia myyntivoittoja normaalein luovutusvoiton säännöksiin.

Fyysisen omaisuuden ollessa kyseessä *omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa siten kuin tässä luvussa säädetään. Omaisuuden luovutuksesta saadun voiton määrä lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään omaisuuden hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankimisesta olleiden menojen yhteismäärä.* (Tuloverolaki 1992/1535.)

Omaisuuden luovutusvoittoiinkin sovelletaan hankintameno-olettamaa, eli *luovutushinnasta vähennettävä määrä on kuitenkin aina vähintään 20 prosenttia ja, jos luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan, vähintään 40 prosenttia luovutushinnasta.* (Tuloverolaki 1992/1535.)

Hyödykkeistä saatavaa luovutusvoittoja ei kuitenkaan veroteta, vaan ne ovat verovapaata tuloa, mikäli sijoittaja myy vuoden aikana omaisuutta alle tuhannella eurolla. *Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän saama omaisuuden luovutusvoitto ei ole veronalaista tuloa, jos verovuonna luovutetun omaisuuden yhteenlasketut luovutushinnat ovat enintään 1 000 euroa.* (Tuloverolaki 1992/1535.)

4.2.5 Listaamattomat yhtiöt

Listaamattomien yhtiöiden osakkeista saatavaa tuloa verotetaan eri tavoin riippuen siitä, onko tulo syntynyt osakkeiden myyntivoittona tai osinkona.

4.2.5.1 Osakkeiden myynti

Osakkeiden mahdollinen myyntivoitto eli luovutusvoitto lasketaan siten, että osakkeista saadusta myyntihinnasta vähennetään ostohinta ja varainsiirtovero sekä muut voiton hankkimiskulut, kuten välityspalkkiot. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamassa, mikäli osakkeet on omistettu alle 10 vuotta, osakkeiden ostohinnan oletetaan olevan 20 % myyntihinnasta, lopun ollessa myyntivoittoa. Mikäli osakkeet on omistettu yli 10 vuotta, voidaan käyttää 40 %:n hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettaman käyttäminen on vapaaehtoista, joten sijoittajan kannattaa käyttää tapaa, joka on sijoittajalle itselleen edullisempi. (Verohallinto 2020b.)

Myyntivoitto on verollista pääomatuloa, jonka veroaste määräytyy normaalin pääomatulojen veroasteen mukaan, eli pääomatulojen mukaan 30 % tai 34 % prosenttia. Poikkeuksena on tilanne, jossa henkilö myy osakkeita kalenterivuoden aikana enintään 1 000 eurolla, jolloin myyntivoitto on verovapaata myyntivoiton määrästä huolimatta. 1 000 euron rajaan ei lasketa kuitenkaan pelkkiä osakkeiden myyntituloja, vaan mukaan lasketaan myös muut kaiken erityyppisen omaisuuden myyntitulot (Verohallinto 2020b; Verohallinto 2019c).

4.2.5.2 Osingot

Yksityishenkilön listaamattomasta yhtiöstä saamat osingot jaetaan pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon. Pääomatulo-osingoksi lasketaan 8 % osakkeiden matemaattisesta arvoa vastaava määrä. Osakkeiden matemaattinen arvo saadaan, kun yhtiön verovuotta edeltävän vuoden nettovarallisuus jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden määrällä. (Verohallinto 2020c.)

Pääomatulo-osingosta 75 % on verovapaata tuloa, 25 % pääomatuloveron alaista tuloa. Tämä pätee 150 000 € asti, jonka yli menevistä osingoista 15 % on

verovapaata tuloa ja 85 % pääomatuloveron alaista tuloa. Raja on henkilökohtainen, sillä ei ole merkitystä, kuinka monesta yhtiöstä osinkoja on saatu. (Verohallinto 2020b.)

Pääomatulo-osingon ylittävistä määristä 25 % on verovapaata tuloa ja 75 % on veronalaista ansiotuloa. Listaamattomat yhtiöt pidättävät ennakonpidätyksen jaetuista osingoista. Ennakonpidätystä osingoista pidätetään 150 00€ asti 7,5 % ja sen ylittävältä osuudelta 28 %. (Verohallinto 2020c.)

Ulkomaisilta listaamattomilta yhteisöiltä saatuja osinkoja verotetaan samalla tavalla kuin kotimaisilta yhtiöitä saaduilta, mikäli yhtiön kotipaikka on EU/ETA -alueella tai yhteisön kotipaikan valtion ja Suomen valtiolla on verosopimus, jota sovelletaan jaettuihin osinkoihin. Mikäli kumpikaan edellä mainituista kriteereistä ei täyty, on ulkomaisesta yhteisöstä saadut osingot 100 % veronalaista ansiotuloa. (Verohallinto 2020c.)

4.2.5.3 Varainsiirtovero

Listaamattomien yhtiöiden osakkeiden ostaja joutuu maksamaan varainsiirtoveron. Varainsiirtovero on 1,6 %, kun kyseessä on normaali liikeyhtiön osake (Verohallinto 2020a). Varainsiirtovero on asunto-osakeyhtiöissä ja kiinteistöosakeyhtiöissä 2,0 %. Liikeyhtiönkin varainsiirtovero on 2,0 %, mikäli *yhtiön toiminta toosallisesti käsittää pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista tai hallintaa* (Varainsiirtoverolaki 1996/931). Varainsiirtoveroa ei peritä, mikäli veron määrä on alle 10 euroa. Osakeannit ovat täysin vapautettuja varainsiirtoverosta, varainsiirtoveroa maksetaan vain vanhojen osakkeiden vaihtaessa omistajaa. (Verohallinto 2020a.)

4.2.6 Yhteenveto verotuksesta

Alla olevassa taulukossa 2 on esitelty yhteenveto vaihtoehtoisten sijoituskohteiden verokäsittelystä.

Sijoituskohte	Kassavirta	Luovutusvoitto
---------------	------------	----------------

Erikoissijoitusrahastot	Tuotto-osuuksille maksettava tuotto: 100 % pääomatuloveron alaista tuloa (30 000 € asti 30 %, ylittävältä osalta 34 %)	100 % veronalaista pääomatuloa. Sovelletaan FIFO periaatetta ja sijoittajan vaatiessa hankintameno-olettamaa
Vaihtoehtorahastot	Juridisen muodon mukaan	Juridisen muodon mukaan
Vertaislainat	Korkotuotto 100 % pääomatuloveron alaista tuloa	100 % veronalaista pääomatuloa
Virtuaalivaluutat	Louhimalla saatu tulo 100 % ansiotuloveron alaista tuloa. Hankintameno = arvo saamishetkellä	100 % veronalaista pääomatuloa. Sovelletaan todellisia hankintamenoja tai hankintameno-olettamaa
Hyödykkeet	Riippuu sijoituksen luonteesta	Riippuu sijoituksen luonteesta. Fyysisesti omistettun omaisuuden luovutusvoitto 100 % veronalaista pääomatuloa. Sovelletaan todellisia hankintamenoja tai hankintameno-olettamaa
Listamattomat yhtiöt	Jaettu pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Pääomatulo-osinkoa 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta. Pääomatulo-osingosta (150 000 € asti) 75 % verovapaata tuloa, 25 % veronalaista pää-	100 % veronalaista pääomatuloa. Sovelletaan todellisia hankintamenoja tai hankintameno-olettamaa

	omatuloo. >150 000 € osingoista 15 % verovapaata tuloa ja 85 % veronalaista pääomatuloo. Pääomatulo-osingon ylittävistä määrästä 25 % verovapaata tuloa, 75 % pääomatuloveron alaista tuloa	
--	--	--

Taulukko 2. Vaihtoehtoisten sijoituskohteiden verotus

Kuten taulukosta 2 nähdään, on vaihtoehtoisten sijoituskohteiden luovutusvoittojen verokäsittely hyvin samankaltaista sijoituskohteen luokittelusta riippumatta. Sijoituskohteista saatavaa kassavirtaa sen sijaan verotetaan hyvinkin eri tavalla, osassa sijoituskohteista saatu kassavirta on ansiotuloverotuksen alaista tuloa, osassa puolestaan pääomatuloverotuksen alaista tuloa tai näiden yhdistelmä.

Sijoituskohteiden keskinäinen verotuksen edullisuus sijoittajan näkökulmasta riippuu monesta muuttujasta, joten progressiivisen ansiotuloverotusjärjestelmän takia ansiotuloverotuksen alaisten tulojen verotehokkuus riippuu pitkälti sijoittajan muiden ansiotulojen määrästä. Pääomatuloverotuksen alaisten tulojen verotuksen progressio on pienempää kuin ansiotuloverotuksen alaisten tulojen, joten pääomatuloiksi laskettavien tulojen verotehokkuuteen sijoittajan muut tulot vaikuttavat vähemmän.

Sijoittajan on syytä perehtyä sijoituskohteen verotukseen erityisesti sijoitettaessa listaamattomiin osakkeisiin. Toisin kuin julkisesti noteeratuista yhtiöistä saaduista osingoista, joista 85 % on veronalaista pääomatuloo ja 15 % verovapaata tuloa yhtiöstä ja summasta riippumatta, listaamattomasta yhtiöstä saadun osingon verotus voi vaihdella hyvin paljon yhtiöstä itsestään johtuvista tekijöistä (Tuloverolaki 1992/1535). Näin ollen ei voida yksiselitteisesti sanoa, onko esimerkiksi listaamattomien yhtiöiden osinkojen verorasitus kevyempi vai raskaampi kuin listattujen yhtiöiden osinkojen, tämä on tapauskohtaista ja riippuu listaamattoman osakkeen matemaattisesta arvosta ja sijoittajan muiden tulojen määrästä.

5 Oppaan kokoaminen

5.1 Opinnäytetyöprosessin kulku

Opinnäytetyöprosessissa oli kolme selkeää, toisistaan eroteltavaa vaihetta. Opinnäytetyöprosessi koostui aiheen ideoinnista ja rajauksesta, teoriaosuuden kokoaamisesta ja oppaan tuottamisesta.

Opinnäytetyön aihe varmistui tammikuussa 2020, jolloin kysyin aiheen sopivuutta opinnäytetyöksi ammattikorkeakoulumme opettajalta. Myöntävän vastauksen jälkeen aloin tekemään alustavaa kirjallisuuskatsausta ja aiheanalyysiä aiheesta. Aiheanalyysi valmistui tammikuun 2020 aikana, jonka jälkeen aloin tekemään opinnäytetyösuunnitelmaa.

Opinnäytetyösuunnitelma valmistui helmikuun 2020 aikana. Opinnäytetyösuunnitelman myötä aiheen tarkempi rajausta ja oppaan alustava rakenne oli selvillä. Opinnäytetyösuunnitelmaseminaari pidettiin heti opinnäytetyösuunnitelman valmistuttua helmikuussa 2020.

Opinnäytetyön teoriaosuuden, jonka pohjalle opas pohjautuu, kirjoitin maaliskuu- ja huhtikuun 2020 aikana. Tiedonhaku oli jatkuvaa läpi prosessin; etsin sopivia lähteitä jo ennen kuin aloitin kirjoittamaan opinnäytetyötä, mutta teoriaosuutta kirjoitettaessa etsin myös jatkuvasti täydentävää tietoa. Teoriaosuuden valmistuttua jäljelle jäi oppaan kirjoittaminen, jonka toteutin huhtikuussa 2020.

Opinnäytetyöprosessi päättyi oppaasta saadun palautteen analysointiin ja valmiin opinnäytetyön palauttamiseen ohjaavalle opettajalle toukokuussa 2020.

5.2 Oppaan kirjoitusprosessi

Opinnäytetyön produkti, opas, pohjautui opinnäytetyössä koostetun teorian pohjalle. Kirjoitin oppaan yhden viikon aikana huhtikuussa 2020.

Opas sisälsi opinnäytetyössä koostetun teorian tiivistettynä sisältäen vain oleelliset asiat jokaisesta sijoituskohteesta. Oppaaseen sisällytetyt tiedot pyrin valitsemaan siten, että opas hyödyttäisi mahdollisimman paljon lukijakohderyhmää, eli vaihtoehtoisista sijoituskohteista kiinnostunutta, ei-kokenutta sijoittajaa. Yritin

käyttää erityistä huolellisuutta siihen, että oppaan teksti olisi mahdollisimman luettavaa ja ymmärrettävää. Oppaassa pyrin selventämään ja selittämään selkokielellä käytetyt termit, mikäli ne olivat sellaisia asioita, joita voisi olettaa vain sijoittamiseen perehtyneen henkilön tietävän entuudestaan.

Oppaan oli tarkoitus olla mahdollisimman miellyttävä lukukokemus, joten pyrin tekemään oppaasta helppoa ja mielenkiintoista luettavaa. Lukukokemuksen parantamiseksi mm. valitsin ison fonttikoon (14), selkeän kirjaisimen (Arial) ja sisällytin oppaaseen kuvia, tietolaatikoita ja listauksia.

Sijoituskohteiden esittelyjärjestyksen pyrin valitsemaan siten, että lukijan mielenkiinto säilyisi korkeana läpi oppaan. Sijoituskohteiden esitysjärjestyksen valintaan vaikutti mm. sijoituskohteiden medianäkyvyys. Lukijakohderyhmää oletettavasti eniten kiinnostavat sijoituskohteet pyrin käymään läpi ensin, joiden jälkeen opas kulkee kohti harvinaisempia ja vähemmän näkyvyyttä saaneita sijoituskohteita.

Oppaassa käytetyt kuvat latsin Pixabay-palvelusta. Pixabay-palvelussa olevien kuvien lisenssiehtojen (Pixabay License) mukaan kuvia voi käyttää vapaasti kaupalliseen ja ei-kaupalliseen käyttöön, erikseen kiellettyjä tilanteita lukuun ottamatta. Lisenssiehtojen mukaan kuvien lähde ei tarvitse mainita. (Pixabay.) En oppaan ulkoasun vuoksi sisällyttänyt oppaassa olevien kuvien yhteyteen lähdeviitteitä, mutta mainitsin kuvien latauspaikan ja kuvien käyttöoikeutta koskevan lisenssin oppaan lähdeluettelossa. Kuvia palvelusta etsiessäni käytin mm. hakutermejä gold, taxation, oil refinery, commodities, cryptocurrency, investing ja stocks.

5.3 Palaute oppaasta

Opas lähetettiin arvioitavaksi viidelle lähipiiriini kuuluvalla henkilöllä. Henkilöt valittiin siten, että he edustaisivat mahdollisimman monimuotoista ryhmää mm. iältään, sukupuoleltaan ja koulutustaustaltaan. Yhteistä arvioijille oli se, että heillä ei ollut kokemusta sijoittamisesta mutta heillä oli mielenkiintoa aiheeseen, eli kuuluivat oppaan kohderyhmään. Kaikki palautekyselyyn saaneet henkilöt vastasivat kyselyyn.

Oppaan arviointi toteutettiin kirjallisesti sähköpostin välityksellä. Arvioijille annettiin viikko aikaa lukea opas, jonka jälkeen arvioijien tuli vastata palautehaastattelun kysymyksiin.

Palautehaastattelu toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna. Puolistrukturoitu haastattelu on Eskolan ja Suorannan (1995) mukaan haastattelu, jossa kysymykset on annettu ennalta ja ne ovat kaikille samat, mutta valmiiksi annettuja vastausvaihtoja ei ole annettu (Hirsjärvi & Hurme 2015, 47).

Valitsin puolistrukturoidun haastattelun, koska katsoin sen sopineen tilanteeseen parhaiten; haastateltavia oli vähän, joten tuloksien käsittely yksitellen käsin ei tuottanut ongelmia ja sain vastausten pienestä määrästä huolimatta paljon tarkkaa ja hyvinkin kohdennettua tietoa siitä, mitkä asiat/osuudet oppaassa olivat onnistuneet ja mitkä vaatisivat mahdollisesti jatkokehittelyä. Arviointihaastattelussa (liite 2) oli kolme oppaan sisältöön, kolme oppaan luettavuuteen, yhden oppaan ulkoasuun ja kaksi kehittämisehdotuksiin liittyvää kysymystä.

Palautteen perusteella lukijat kokivat oppaan täyttävän tarkoituksensa eli kertoa perusasiat vaihtoehtoisista sijoituskohteista niistä kiinnostuneille henkilöille. Oppaan mainittiin mm. antavan tietoa sijoituskohteista, joihin lukija ei ollut aikaisemmin ajatellut voivansa sijoittaa.

Opas oli myös arvioijien mukaan rakenteeltaan sekä kieliasultaan selkeä. Erityisesti arvioijat pitivät tekstin rakenteen johdonmukaisuudesta ja faktalaatikoiden käytöstä tekstin ohessa. Arvioijien yleiskuva oppaasta oli se, että se on miellyttävä ja helppolukuinen lukukokemus. Mielenkiintoisimpana osiona oppaassa arvioijat pitivät virtuaalivaluuttoja.

Arvioijat antoivat myös muutamia kehitysehdotuksia. Kehitysehdotuksia tuli mm siitä, että *verotuksen osalta olisi hyvä ilmaista vielä selkeämmin minkä vuoden ennakonpidätyksistä on kyse koska verolainsäädäntö on kaikkein nopeinten muuttuvaa lainsäädäntöä*. Palautetta tuli myös muutaman käsitteen selityksen puuttumisesta, esimerkiksi käsitteisiin *merkintä* ja *lunastus* kaivattiin selittävää tarkennusta. Lisäksi oppaaseen kaivattiin vinkkejä siitä, mistä lukija voisi halutessaan lähteä etsimään lisätietoja käsitellyistä sijoituskohteista.

6 Pohdinta

Opinnäytetyön teoriaosuuden tavoitteena oli kartoittaa suomalaisille yksityissijoittajille saatavilla olevat vaihtoehtoiset sijoituskohteet ja selvittää näiden erityispiirteet. Opinnäytetyössä koostetun aineiston perusteella suomalaisille yksityissijoittajille on saatavilla paljon mahdollisia sijoituskohteita perinteisten sijoituskohteiden, kuten listattujen osakkeiden, ulkopuolella. Vaihtoehtoiset sijoituskohteet tarjoavat korkeita tuotto-odotuksia ja hyvän hajauttamisen kohteen. Vaihtoehtoiset sijoituskohteet eivät kuitenkaan välttämättä sovellu sijoittajan ensimmäisiksi sijoituskohteiksi niissä olevien erityispiirteiden, kuten esim. korkean riskin tai epälikviditeetin takia.

Opinnäytteen tavoitteena oli luoda helppolukuinen ja visuaalisesti miellyttävä *Opas vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin* opinnäytetyössä kerätyn teorian pohjalta. Oppaan tuli vastata kysymyksiin

- Mihin vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin yksityissijoittajan on mahdollista sijoittaa?
- Miten vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin voi sijoittaa?
- Mitkä ovat vaihtoehtoisten sijoituskohteiden erityispiirteet (likviditeetti, saatavuus, riski, tuotto, verotus)
- Millaiselle sijoittajalle vaihtoehtoiset sijoituskohteet sopivat?

Opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin: opas oli arvioijien mielestä hyvä perehdytys vaihtoehtoihin sijoituskohteisiin, ollen samalla miellyttävä lukukokemus.

6.1 Luotettavuus

Opinnäytetyön produktina tuotettu opas perustui opinnäytetyössä kerättyyn informaatioon, joten opinnäytetyössä kerätyn informaation laatu määrittelee myös oppaassa olevan informaation laadun. Opinnäytetyössäni pyrin käyttämään mahdollisimman luotettavia lähteitä ja mikäli saatavilla oli useita lähteitä samasta asiasta, pyrin vertailemaan eri lähteitä ja yhdistelemään näistä saatavaa tietoa, luoden näin mahdollisimman objektiivisen tietopohjan oppaalle.

Lähteinä pyrin välttämään internetlähteitä, lukuun ottamatta tiettyjen auktoriteettien internetsivuja (mm. Verohallinto, Finanssivalvonta). Internetlähteiden luotettavuuden arviointi osoittautui hankalaksi mm. kirjoittajien anonymiteetin ja puuttuvien lähdeviittausten takia.

Opinnäytetyön produktina tuotettu opas sisältää lähdeluettelon antaen näin mahdollisuuden lukijalle arvioida oppaassa käytettyjen lähteiden luotettavuutta.

6.1.1 Reliabiliteetti

Tutkimuksen reliabiliteetti ilmaisee, kuinka luotettavasti mittaustulosten voidaan sanoa olevan ei-sattumanvaraisia. Toisin sanoen reliabiliteetti siis kuvaa tutkimustulosten toistettavuutta. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Oppaan arvioijat päätyivät kaikki hyvin samankaltaisiin lopputuloksiin, joten oppaan arviointihaastattelujen voidaan sanoa antaneen reliaabeleja tuloksia. Palautehaastattelun osallistujamäärä oli kuitenkin pieni ($n = 5$), joten haastattelujen tuloksien ei voida sanoa olevan hyvin yleistettävissä.

6.1.2 Validius

Tutkimuksen validiteetti ilmaisee mittaustulosten kykyä mitata sitä, mitä niiden tulisi mitata (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Oppaan arviointihaastattelun kysymykset oli pyritty muotoilemaan siten, että epäselvyyksiä kysymysten tulkinnasta ei tulisi ja kyselyyn osallistuneilla oli mahdollisuus pyytää selvennystä, mikäli eivät ymmärtäneet kysymystä. Haastattelutulosten validiteettia heikentää se, että kyselyyn osallistujat olivat tekijän lähipiiriin kuuluvia henkilöitä. Vaikka arvioijilta vaadittiin täyttä objektiivisuutta arviointia tehdessä, ei tämän toteutumisesta voida saada täyttä varmuutta.

6.2 Jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyön produktina toimineen oppaan palautehaastattelun perusteella oppaassa käytiin läpi kaikki oleelliset vaihtoehtoiset sijoituskohteet. Lisäksi palautteen mukaan käsitellyt kohteet oli käsitelty tarpeeksi laajasti. Opasta voisi kuitenkin mielestäni jatkossa kehittää lisäämällä käsiteltävien sijoituskohteiden määrää, osa vaihtoehtoisista sijoituskohteista jouduttiin jättämään oppaan ulkopuolelle aiheen rajauksen aikana.

Käsiteltyjä aihetta voisi myös tutkia laajemmin ja vertailla niitä keskenään, esimerkiksi tekemällä tilastollista tutkimusta sijoituskohteiden keskimääräisistä historiallista tuotoista. Oppaassa voisi esittää näin löydettyä informaatiota ja esimerkiksi tehdä vertailua eri sijoituskohteitten välillä.

Oppaan hyödynnettävyydestä ei saatu kattavaa tietoa palautekyselyn vastausmäärän vähyyden takia, joten oppaan hyödynnettävyyden laajempi tutkiminen olisi aiheellista.

Lähteet

Alho, M. 2017. Vertaislainat sijoitusmuotona. Turun ammattikorkeakoulu. Liiketalous. Liiketoiminnan logistiikka. Opinnäytetyö.

Arvopaperimarkkinalaki 746/2012

AuroraX. AuroraX on uudistunut. <https://secure.aurorax.co/index.php/main>. Luettu 20.3.2020

Bittimaatti. Ohjeet. Näin käytät Bittimaattia. <https://bittimaatti.fi/ohjeet/>. Luettu 24.3.2020

Bondora. Kotisivu. <https://www.bondora.com/fi?noredirect=1>. Luettu 20.3.2020

Chen, J. 2020a. Fiat Money. Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/f/fiatmoney.asp>. Luettu 14.5.2020

Chen, J. 2020b. Liquidity. What Is Liquidity. Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/l/liquidity.asp>. Luettu 6.2.2020

CoinMarketCap. Top 100 Cryptocurrency Exchanges by Trade Volume. <https://coinmarketcap.com/rankings/exchanges/reported/>. Luettu 27.3.2020

Coinmotion. Kotisivu. <https://coinmotion.com/fi/>. Luettu 27.3.2020

Elo, H. & Saarhelo, J. 2018. Osakesijoittajan maailmanvalloitus. Helsinki: Alma Talent.

eQ Frontier Osake erikoissijoitusrahasto avaintietoesite. Saatavilla: <https://www.eq.fi/fi/funds/eq-frontier-osake>. Luettu 11.3.2020

Fabozzi, F. Fuss, R. & Kaiser, D. 2008. The Handbook of Commodity Investing. New York: John Wiley & Sons.

Fellow Finance. Sijoittajille. Sijoittajaopas. <https://www.fellowfinance.fi/sijoittajalle/sijoittajaopas>. Luettu 20.3.2020

Fellow Finance. Sijoittajille. Yritysrahoitus. <https://www.fellowfinance.fi/sijoittajalle/yritysrahoitus>. Luettu 20.3.2020

Finanssiala ry. 2019. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat.

Finanssivalvonta. 2019a. Kuluttajansuoja. Kysymyksiä ja vastauksia. Virtuaalivaluutat. <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/kysymyksiä-ja-vastauksia/virtuaalivaluutat/>. Luettu 24.3.2020

Finanssivalvonta. Pankki. Toimiluvat, rekisteröinnit ja notifikaatiot. <https://www.finanssivalvonta.fi/pankki/toimiluvat-ja-rekisterointi/>. Luettu 23.4.2020

Finanssivalvonta. Rekisterit. Valvontaluettelo. <https://www.finanssivalvonta.fi/rekisterit/valvottavaluettelo/>. Luettu 20.3.2020

Finanssivalvonta. 2019b. Vakuutus. FinTech – Finanssialan innovaatiot. Virtuaalivaluutan tarjoajat. Esimerkkejä ja usein kysyttyjä kysymyksiä virtuaalivaluutoista.

Franco, P. 2014. Understanding Bitcoin: Cryptography, Engineering and Economics. New York : John Wiley & Sons Incorporated.

Gold.co.uk. Last 10 Years Gold Price. <https://www.gold.co.uk/gold-price/10year/ounces/USD/>. Luettu 9.4.2020

Harma, O. 2020. Pikkuutuottokin houkuttelee jo sijoittajia – Mitä ovat vaihtoehtoiset rahastot, jotka imevät aina vaan lisää pääomia? Kauppalehti. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/pikkutuottokin-houkuttelee-jo-sijoittajia-mita-ovat-vaihtoehtoiset-rahastot-jotka-imevat-aina-vaan-lisaa-paaomia/0a4b26b7-aef3-4351-a10e-57df7ce62531>. Luettu 14.1.2020

Heikinheimo, H. 2017. Vakuutuskuoret: Kannattaako kapitalisaatiosopimus tai sijoitusvakuutus? Sijoittaja.fi. <https://www.sijoittaja.fi/60607/vakuutuskuoret-kannattaako-kapitalisaatiosopimus-tai-sijoitusvakuutus/>. Luettu 4.2.2020

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Gaudeamus

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi

Huuskonen, H. 2018. Vaihtoehtoisista sijoituksista hyvää hajautusta ja tuottopotentiaalia vaikeaan markkinaympäristöön. Sijoittaja.fi. <https://www.sijoittaja.fi/87342/vaihtoehtoisista-sijoituksista-hyvaa-hajautusta-ja-tuottopotentiaalia-vaikeaan-markkinaymparistoon/>. Luettu 6.2.2020

Hyttinen, M. 2017. Suosioharha: Sijoittaminen on taitolaji. Helsinki: Alma Talent

Hämäläinen, K. 2020. Lähetätkö rahaa Latviaan siksi, että bloggari kertoo tienanneensa? Kauppalehti. <https://www-kauppalehti.fi/uutiset/lahetatko-rahaa-latviaan-siksi-etta-bloggari-kertoo-tienanneensa/edddece2-058d-495b-8f25-491bdf89f7f4>. Luettu 20.3.2020

Inkinen, O. & Mustonen, H. 2019. indeksisijoittaminen: Suomalaisten sijoittajien indeksisijoittamisen vertailu globaaleihin indeksisijoittamisen tutkimuksiin ja tilastoihin. Liiketalous. Opinnäytetyö. Centria-ammattikorkeakoulu.

Invesdor. Usein kysytyt kysymykset. Sijoittajille. <https://home.invesdor.com/fi/faq#sijoituslustoja-on-paljon.-miksi-valitsisin-juuri-invesdorin>. Luettu 15.4.2020.

Joukkorahoituslaki 734/2016.

Kallio, A. & Vuola, L. 2018. Joukkorahoitus. Helsinki: Alma Talent.

Kallunki, J. Niemelä, J. 2012. Osakkeen arvonmääritys : Onnistunut sijoituspäätös. Helsinki: Talentum.

Kallunki, J. Niemelä, J. & Martikainen, M. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Alma Talent.

Kelly, B. 2014. The Bitcoin Big Bang : How Alternative Currencies Are about to Change the World. Somerset : John Wiley & Sons Incorporated.

Knüpfer, S. & Puttonen, V. 2018. Moderni rahoitus. Helsinki: Alma Talent.

Korkein hallinto-oikeus. KHO: 2019:42. Henkilökohtaisen tulon verotus – Luovutusvoitto – Omaisuuden käsite – Virtuaalivaluutta – Maksuväline – Arvopaperi – Ether.

Kuluttajansuojalaki 38/1978.

Lainaaja.fi. Sijoita. <https://www.lainaaja.fi/sijoita/sijoita-vertaislainoihin.html>. Luettu 20.3.2020

Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 162/2014.

Laki virtuaalivaluutan tarjoajista 572/2019.

Lepistö, J. 2016. Vertaislainasijoittaminen - opas suomalaisille sijoittajille. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

Malinen, J. 2017. Rahastosijoittajan opas. Centria-ammattikorkeakoulu. Liiketalous. Opinnäytetyö.

Metelinen, S. 2020. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Arvo- ja asennetutkimus.

Metsä-Mähkä, E. 2016. Metsäsijoittajan opas. Metropolia Ammattikorkeakoulu Liiketalous. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Mintos. Help. Investing. What is a buyback guarantee and how does it work? <https://help.mintos.com/hc/en-us/articles/115002852689-What-is-a-buyback-guarantee-and-how-does-it-work>. Luettu 20.3.2020

Mintos. Statistics. <https://www.mintos.com/en/statistics/>. Luettu 20.3.2020

Mitchell, C. 2018. How Is an ETC Different From an ETF? Investopedia. <https://www.investopedia.com/articles/investing/032116/how-etc-different-etf-iau.asp>. Luettu 14.5.2020

Moore. 2020. Why The Gold Slump In A Bear Market. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/simonmoore/2020/03/22/why-the-gold-slump-in-a-bear-market/#74561fcb5422>. Luettu 9.4.2020

Mourdokoutas, P. 2019. Bitcoin Joins The Ranks Of 'Safe Haven' Assets. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/panosmourdokoutas/2019/08/08/bitcoin-joins-the-ranks-of-safe-haven-assets/#67a55f6d7132>. Luettu 24.3.2020

Mulari, M. 2013. Sijoittaminen yksityishenkilön näkökulmasta: Opas aloittelevalle sijoittajalle. Liiketalouden koulutusohjelma. Kaupan ja kulttuurin toimiala. Tradenomi. Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.

Mustonen, A. 2019. Sijoitushuijauksilta vaikuttavat härskit verkkokampanjat lisääntyneet. Kauppalehti. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/sijoitushuijauksilta-vaikuttavat-harskit-verkkokampanjat-lisaantyneet/0c013b07-3df5-4dd7-bab4-ae2ff6b62bda>. Luettu 3.2.2020

Nasdaq. 2019. Going Public - Listing Guide to Nasdaq First North Growth Market

Nasdaq. 2020. S&P 500. <https://www.nasdaq.com/market-activity/index/spx>. Luettu 9.4.2020

Nasdaq Nordic. Osakkeet. <http://www.nasdaqomxnordic.com/osakkeet>. Luettu 14.4.2020

Nelskylä, M. 2004. Warrantti – jokamiehen johdannainen. Helsinki: Wsoy.

Nordea. Henkilöasiakkaat. Säästäminen ja sijoittaminen. Sijoittaminen. Kaupankäynti verkossa. <https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/sijoittaminen/kaupankaynti-verkossa.html#tab=Kaupankaynnin-markkinapaikat>. Luettu 4.2.2020

Nordnet. First North Suomi -osakkeet. <https://www.nordnet.fi/fi/markkina/osakkeet/first-north-suomi>. Luettu 4.2.2020

Nousiainen, S. Sundberg, S. 2013. Sijoituspalveluopas. Helsinki: Finanssi- ja vakuutuskustannus Finva.

Oksaharju, J. 2013. Hajauta tai hajoa. Vantaa: Nordnet.

OP. Säästöt ja sijoitukset. Rahastot ja rahastosäästäminen. OP-Vuokratuotto. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/kaikki-rahastot/op-vuokratuotto>. Luettu 11.3.2020

Orava, J. & Turunen, O. 2016. Osta, vuokraa, vaurastu. Helsinki: Alma Talent.

Parviainen, A. 2017 Startup-sijoittaminen. Helsinki: Alma Talent.

- Parviainen, A. & Järvinen, S. 2012. Sijoittamalla miljonääriksi. Helsinki: Talentum
- Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi: Jokamiehen sijoitusopas. Jyväskylä: WSOYpro.
- Pixabay. Simplified Pixabay License. <https://pixabay.com/fi/service/license/>. Luettu 3.5.2020
- Polvinen, S. 2015. Asunnot sijoituskohteena ja oppaan laatiminen suomalaiseseen sijoitusympäristöön Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.
- Privanet. Haluan sijoittaa. Tule asiakkaaksemme. <https://privanet.fi/investing/tule-asiakkaaksemme>. Luettu 15.4.2020
- Puttonen, V. 2009. Osta halvalla myy kalliilla. Helsinki: WSOY Pro
- Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: Talentum.
- Pörssisäätiö. 2017. Sijoittajan sielunelämää: Suomalaisten asenteita sijoittamiseen ja säästämiseen.
- Pörssisäätiö. 2009. Sijoitusrahasto-opas: Opas kaikille sijoitusrahastoista kiinnostuneille.
- Pörssisäätiö. 2019a. Tutkimus & tilastot. Kotitalousomistajien määrä Suomessa. <https://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalousomistajien-maara-suomessa/> Luettu 14.1.2019
- Pörssisäätiö. 2019b. Tutkimus & tilastot. Kotitalouksien rahoitusvarat. <https://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalouksien-rahoitusvarat>. Luettu 14.1.2019
- Rautio, S. 2019. Tuiki tuntematon Alexander yllätti kaikki tienaaamalla liki 25 miljoonaa – Näin kävi bitcoin-miljonääreille nyt. Iltalehti. <https://www.iltalehti.fi/talous/a/9f08634c-36f6-4073-bc8e-8f32e1374c6b>. Luettu 24.3.2020
- Remes, M. 2018. Uusi palkkiokatto hyydyttämässä vertaislainojen markkinat? Taloustaito. <https://www.taloustaito.fi/Rahat/uusi-palkkiokatto-jaadytti-vertaislainojen-markkinat/>. Luettu 20.3.2020
- Sijoittajien korvausrahasto. Tietoa sijoittajille. Mikä on Sijoittajien korvausrahasto. <https://www.sijoittajienkorvausrahasto.fi/4>. Luettu 14.5.2020
- Sijoituspalvelulaki 747/2012. 1. luku, 23§.
- Sijoitusrahastolaki 213/2019.
- Suomen Pankki. 2019. Tilastot. Joukkorahoitus ja vertaislainaus. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/Joukkorahoitus-ja-vertaislainaus/> Luettu 20.3.2020

Suomen Pankki. 2020. Tilastot. Sijoitusrahastot. Taulukot.
Saatavilla: <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/sijoitusrahastot/taulukot/>
Ladattu 10.3.2020

Työeläkevakuuttajat Ry. 2020. Eläkevarat ja talous. Sijoitusten tuotot. Sijoituslajikohtaiset tuotot pitkällä aikavälillä. https://www.tela.fi/sijoituslajikohtaiset_pitkan_aikavalin_tuotot. Luettu 15.4.2020

Tilastokeskus. Tietoa tilastoista. Käsitteet. H. Hyödyke.
<https://www.stat.fi/meta/kas/hyodyke.html>. Luettu 28.4.2020

Tilastokeskus. 2020. Yritykset 2018. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html#Yritykset. Luettu 14.4.2020

Tuloverolaki 1992/1535.

Tuominen, J. Miksi kryptovaluutta on alkanut käyttäytyä markkinarytinnässä kuin kulta? – Asiantuntija: "Bitcoin on rakennettu olemaan turvasatama". Kauppalehti. <https://www-kauppalehti-fi.ezproxy.saimia.fi/uutiset/miksi-kryptovaluutta-on-alkanut-kayttaytya-markkinarytinassa-kuin-kulta-asiantuntija-bitcoin-on-rakennettu-olemaan-turvasatama/a3ace62f-8f79-4de7-8da7-5125764a230d>. Luettu 25.3.2020

Verohallinto 2013. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Sijoituskullan sekä kulta-aineksen ja kultapuolivalmisteen arvonlisäverotus. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47810/sijoituskullan_seka_kultaaineksen_ja_ku2/. Luettu 22.4.2020

Verohallinto. 2017a. Henkilöasiakkaat. Verokortti ja veroilmoitus. Tulot. Pääomatulot. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/paaomatulot/>. Luettu 5.2.2020

Verohallinto. 2017b. Omaisuus. Sijoitukset. Sijoitusrahasto-osuudet. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/sijoitusrahastoosuude/>. Luettu 18.3.2020

Verohallinto. 2017b. Omaisuus. Sijoitukset. Sijoitusrahasto-osuudet. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/sijoitusrahastoosuude/>. Luettu 18.3.2020

Verohallinto. 2019a. Henkilöasiakkaat. Omaisuus. Sijoitukset. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>. Luettu 5.2.2020

Verohallinto. 2019b. Syventävät vero-ohjeet. Kannanotot. Vertaislainat yksityishenkilöille ja lainamuotoinen joukkorahoitus yrityksille – velkapääoman luovuttamisen ja menettämisen verokohtelu. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/kannanotot/76763/vertaislainat-yksityishenkil%C3%B6ille-ja-lainamuotoinen-joukkorahoitus-yrityksille--vel>

kap%C3%A4%C3%A4oman-luovuttamisen-ja-menett%C3%A4misen-verokoh-
telu/#korkeimman-hallinto-oikeuden-ennakkop%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-
vertaislainauksesta. Luettu 20.3.2020

Verohallinto 2019c. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Arvopaperien luovutusten
verotus

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus2/#3.2-pienet-luovutukset>. Luettu 29.4.2020

Verohallinto 2020a. Henkilöasiakkaat. Asuminen. Varainsiirtovero.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/asuminen/varainsiirtovero/>. Luettu
14.5.2020

Verohallinto 2020b. Henkilöasiakkaat. Omaisuus. Sijoitukset. Osakkeiden
myynti

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeiden_myynt/.
Luettu 22.4.2020

Verohallinto 2020c. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Osinkotulojen verotus.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus/#2.3-listaamattomasta-yhti%C3%B6st%C3%A4-saatu-osinko>. Luettu
23.4.2020

Verohallinto 2020d. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Virtuaalivaluuttojen vero-

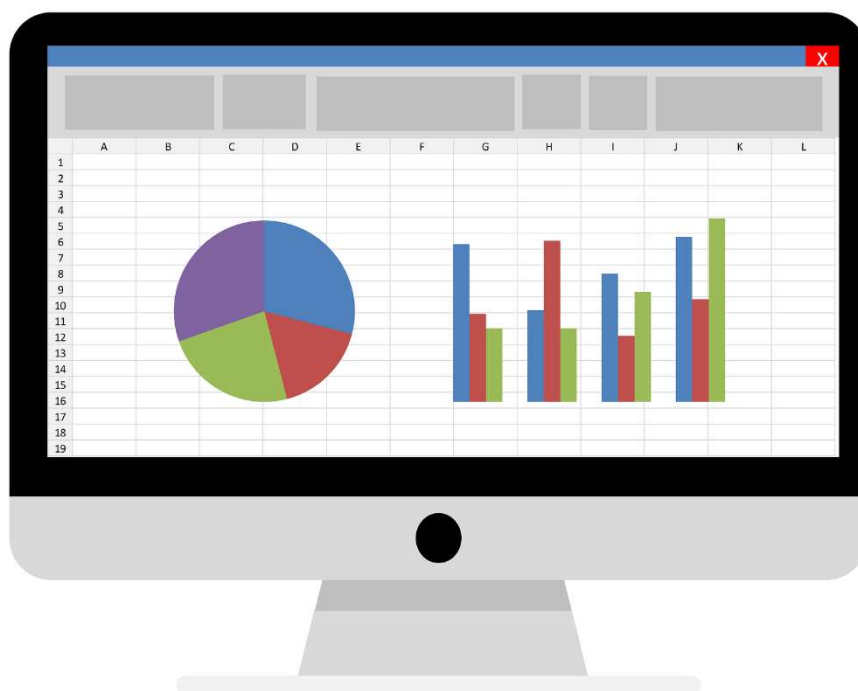
tus. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen-verotus3/>. Luettu 25.3.2020

Vilkkä, H & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vironen, P. Bitcoin teki 28-vuotiaasta miljonäärin – 500 euron sijoituksella 2 mil-
joonan euron tulot. Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-10487285>. Luettu 24.3.2020

OPAS VAIHTOEHTOISIIN SIJOITUSKOHTEISIIN

Tuomas Lindberg

LUKIJALLE

Säästäminen ja sijoittaminen on monelle suomalaiselle entistä ajankohtaisempi aihe; 803 456 suomalaista oli merkitty arvo-osuusjärjestelmään osakkeenomistajiksi 31.3.2019 ja 770 000 sijoitti rahasto-osuuksiin vuonna 2017. Yli 25-vuotiaista suomalaisista 63 % kertoo sijoittavansa tai säästävänsä. Suomalaisten rahoitusvarat olivat vuonna 2018 jo 181 miljardia euroa.

Uusia sijoitusmahdollisuuksia tulee markkinoille nopeasti. Instituutionaaliset sijoittajat ovat hajauttaneet sijoituksiansa pelkkien pörssiosakkeiden ja tavanomaisten korkosijoitusten ulkopuolelle läpi historian, mutta nyt yksityishenkilötkin ovat yhä enemmän osoittaneet kiinnostusta tällaisia perinteisistä sijoituskohteista poikkeaville sijoituskohteille etsiessään korkeampaa tuottoa ja suurempaa hajautusta. Erilaiset sijoitushuijaukset ovat lisääntyneet ihmisten mielenkiinnon ja sijoittamisaktiivisuuden lisääntyttyä.

Tämä tuo esille tarpeen helppotajuisesta, selkeälukuisesta oppaasta yksityissijoittajalle vaihtoehtoihin sijoitustuotteisiin.

Oppaassa käsitellään vain sijoituskohteita, jotka ovat saatavilla Suomessa asuvalle Suomen kansalaiselle. Oppaan ymmärtäminen ei vaadi aikaisempaa sijoituskokemusta, ainoastaan mielenkiintoa aiheeseen. Vaihtoehtoiset sijoituskohteet eivät kuitenkaan välttämättä sovellu sijoittajan ensimmäisiksi sijoituskohteiksi, joten sijoittamisen aloittamista harkitsevalle voi olla hyödyllistä hankkia perustiedot tavanomaisista sijoituskohteista, kuten osakkeista ja sijoitusrahastoista, ennen tämän oppaan lukemista.

Opas ei sisällä sijoitusneuvoja, vaan antaa lukijalle pohjan pohtia sijoituskohteen soveltuvuutta teidän sijoitusportfolioonne tai herättää mielenkiinnon tutustua kyseiseen sijoituskohteeseen lisää. Oppaan tarkoituksena ei myöskään ole paneutua yhteenkään tiettyyn sijoitustuotteeseen, mutta tiettyjä tuotteita saattaa olla esillä havainnollistamistarkoituksessa.

Kaikkia mahdollisia vaihtoehtoisia sijoituskohteita ei ole oppaassa käsitelty. Käsiteltävät sijoituskohteet on valittu niiden kiinnostavuuden, saatavuuden, ymmärrettävyyden ja medianäkyvyyden perusteella. Oppaassa käsiteltävät sijoituskohteet ovat vertaislainat, jalometallit, öljy sekä muut raaka-aineet, erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot, virtuaalivaluutat ja listaamattomat yritykset.

Opas pyrkii vastaamaan siihen, mitkä ovat sijoituskohteiden ominaispiirteet, miten näihin sijoituskohteisiin voi sijoittaa ja millaiselle sijoittajalle nämä sijoituskohteet sopivat

Opas pohjautuu opinnäytetyössäni koostamani teorian pohjalle ja on kirjoitettu kevään 2020 aikana.

Antoisia lukukokemuksia toivottaen

Tuomas Lindberg

24.4.2020

SISÄLLYS

Sijoittaminen	5
Sijoittamisen peruskäsitteet	6
Vaihtoehtoiset sijoituskohteet	8
Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot	8
Erikoissijoitusrahastot	8
Muut vaihtoehtorahastot	10
Verotus	11
Vertaislainat	12
Verotus	13
Virtuaalivaluutat	14
Virtuaali- ja kryptovaluuttojen hankkiminen	15
Virtuaalivaluutat sijoituskohteena	16
Hyödykkeet	18
Kulta ja muut jalometallit	19
Hyödykkeisiin sijoittaminen	20
Verotus	21
Listaamattomat yhtiöt	22
Listaamattomiin yhtiöihin sijoittaminen	24
Verotus	25

Sijoittaminen

Suomalaisten sijoitusaktiivisuus on kasvussa. Ihmisten syy sijoittamiseen vaihtelee. Iso osa suomalaisista sijoittajista sijoittaa saadakseen hieman säästöjä pahan päivän varalle, jotkut taas sijoittavat esimerkiksi eläkeajoja varten tai hankkiakseen jotakin konkreettista, kuten esimerkiksi asunnon tai kulutustavaroiden.

Aivan ensimmäinen askel kohti sijoittamista ennen yhdenkään sijoituspäätöksen tekemistä on oman sijoitusstrategian miettiminen. Kuten edellä mainittu, suurin osa suomalaisista sijoittajista sijoittaa saadakseen puskuria pahan päivän varalle. Olisi tärkeää kuitenkin tiedostaa ja pitää mielessä, mitä varten itse on sijoittamassa. Sijoittamisella saavutettava tavoite voi vaikuttaa oleellisesti mm. siihen, millaiset sijoituskohteet sopivat sijoittajan strategialle.

Ennen vaihtoehtoisten sijoituskohteiden läpikäymistä on syytä käydä läpi osa sijoittamisen peruskäsitteistä, jotta tästä oppaasta on enemmän hyötyä.

Sijoittamisen peruskäsitteet

Sijoituskohteen tuotto muodostuu kahdesta tekijästä

- Mahdollisesta arvonnoususta
- Sijoitusajan aikana saaduista maksuista
 - o Esim. osingot

Riski tarkoittaa sijoituskohteen arvonheiluntaa eli arvon muutosta tietyn aikavälin sisällä

Riski voidaan mitata esimerkiksi sijoituksen tuoton keskihajonnalla, eli sillä, kuinka paljon yksittäisen ajanjakson tuotot poikkeavat keskimääräisestä tuotosta.

- Riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä, mitä suurempi riski, sitä korkeampi on sijoittajien vaatima tuotto
 - o Riski ei siis aina ole pelkkä negatiivinen asia, vaan voi olla myös mahdollisuus.

Koska riski ja tuotto ovat linkittyneitä toisiinsa, nousee sijoittajan riskinsietokyky ja etenkin oman riskinsietokyvyn tunnistaminen oleelliseksi asiaksi ennen sijoituspäätösten tekemistä. Nyrkkisääntönä oman riskinsietokyvyn tunnistamiseen toimii se, että riskiä ei pitäisi koskaan olla niin paljon, että voimakaskaan arvonalasku vaarantaisi päivittäisen toimeentulon. Toisin sanoen sijoittajan tulisi valita riskin ja tuoton yhdistelmä, joka tuottaa

hänelle suurimman hyödyn. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että sijoittaja löytää sellaisen tuotto-odotuksen, johon voi tyytyä menettämättä yöuniaa.

Riskinsietokykyyn liittyy olennaisesti riskinhallinta. Riskinhallinta tarkoittaa sitä, että sijoittaja myös toimii riskinsietokykynsä puitteissa ja tekee päätöksiä, jotka eivät ole ristiriidassa sijoittajan itsensä määrittelemän riskinsietokyvyn kanssa.

Riskiin liittyvät myös oleellisesti termit likviditeetti, allokointi ja hajautus.

Likviditeetti tarkoittaa sijoituskohteen rahaksi muutettavuutta

- eli käytännössä sitä, kuinka helppoa ja nopeaa sijoituskohte on myydä hinnalla, joka kuvaa sen oikeaa arvoa.
- Eri sijoituskohteiden likviditeetti voi vaihdella huomattavasti,
 - esimerkiksi osakkeet on pääosin helppo muuttaa rahaksi, mutta vaikkapa taide-esineiden myynti voi olla hankalampaa.

Allokointi tarkoittaa sijoittajan varojen jakautumista eri omaisuusluokkien välillä

- esimerkiksi sitä, kuinka suuri osa sijoituksista on osakkeissa, kuinka suuri kiinteistöissä ja niin edelleen.
- Sopivaa allokointisuhdetta pohtiessa on sijoittajan syytä ottaa huomioon oma sijoitusaikansa, riskinsietokykynsä ja tavoitteensa

Hajautus on yksi sijoittamisen peruskäsitteistä.

- Hajauttaminen tarkoittaa sijoitusvarallisuuden jakamista erilaisiksi osiksi
 - esimerkiksi osakkeisiin ja kiinteistöihin.
- Tavoitteena riskin pienentäminen,
 - pienentämällä yhden huonon sijoituskohteen valinnan kokonaisvaikutusta sijoittajan tuottoihin.
- Allokoinnista hajauttaminen eroaa siten, että hajauttaa voi lisäksi myös mm. ajallisesti ja omaisuusluokkien sisällä,
 - esimerkiksi ostamalla eri yhtiöiden osakkeita aina tietyin aikavälein.

Vaihtoehtoiset sijoituskohteet

Tässä oppaassa käsiteltävät sijoituskohteet ovat erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot, vertaislainat, virtuaalivaluutat, hyödykkeet ja listaamattomat yhtiöt. Jokaisesta sijoituskohteesta tullaan käymään läpi mitä nämä ovat, miten näihin voi sijoittaa ja mitä asioita tuli ottaa huomioon ennen mahdollisten sijoituspäätösten tekoa. Lisäksi oppaassa on käsitelty lyhyesti sijoituskohteiden oleelliset asiat liittyen verotukseen ja lakisääntelyyn.

Erikoissijoitus- ja vaihtoehtorahastot

Vaihtoehtorahastoiksi kutsutaan rahastoja, joita koskee normaaleja sijoitusrahastoja vähäisempi sääntely. Ne voivat poiketa sijoitusrahastolain säännöksistä koskien mm. sijoitusten hajauttamista.

Vaihtoehtorahastotkaan eivät toimi kuitenkaan täysin villin lännen sääntöjen mukaisesti, niihinkin kohdistuu sääntelyä ja valvontaa, mm.

- **Hoitaminen ja tarjoaminen luvanvaraista**
- **Vaihtoehtorahastojen hoitajien on rekisteröidyttävä Finanssivalvonnan rekisteriin**

Vaihtoehtorahastot voivat sijoittaa lähes mihin vain, kuten esimerkiksi raaka-aineisiin, kiinteistöihin, listaamattomiin yhtiöihin, asuntoihin tai metsiin.

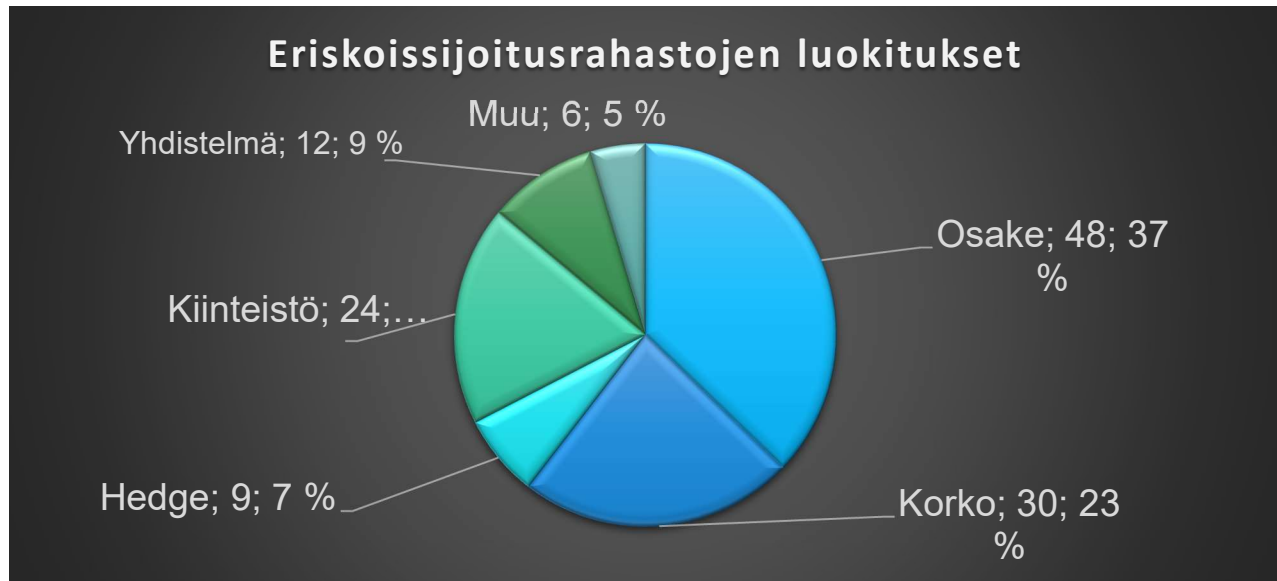
Erikoissijoitusrahastot

Erikoissijoitusrahastot ovat vaihtoehtoisista rahastoista tyypillisimpiä ja lähimpänä normaaleja rahastoja. Ne toimivat rahaston muodossa, niin kuin normaalitkin rahastot, mutta niiden säännöissä on poikkeuksia sijoitusrahastoihin nähden.

Erikoissijoitusrahastot voivat esimerkiksi ottaa suurempia riskejä kuin normaalit rahastot tai esimerkiksi käyttää suurempaa velkavipua.

- **Erikoissijoitusrahastojen nimessä on aina ”Erikoissijoitusrahasto”**
- **Finanssivalvonta vahvistaa rahastojen säännöt**

Alla olevassa kuviossa on esitelty Suomessa 31.12.2019 rekisterissä olleiden erikoissijoitusrahastojen luokittelu

Kuten kuvioista nähdään, suurin osa erikoissijoitusrahastoista sijoittaa osakkeisiin, korkoihin tai kiinteistöihin. Sijoituskohteiden luokittelua katsottaessa erikoissijoitusrahastoilla ei ole suurta eroa normaaleihin sijoitusrahastoihin nähden, sillä tavallisissa sijoitusrahastoissakin suurin osa rahastoista sijoittaa osakkeisiin tai korkoihin.

Erikoissijoitusrahastoille on kuitenkin tyypillistä, että niissä on tiettyjä rajoituksia, esimerkiksi merkinnöissä, lunastuksissa ja minimisijoitusmäärissä normaaleihin rahastoihin nähden. Alla olevassa taulukossa on vertailtu kahta olemassa olevaa, oikeaa erikoissijoitusrahastoa.

Rahasto	OP -Vuokratuotto	eQ Frontier Osake
Minimisijoitussumma	10 €	500 €
Merkintä & Lunastus	Neljännesvuosittain	Kuukausittain
Merkintäpalkkio	2,00 %	1,00 %
Lunastuspalkkio	1,00 % -5,00 %	1,00 %
Juoksevat kulut	2,27 %	2,75 %
Tuottosidonnainen palkkio	-	20% vertailuindeksin ylittävästä tuotosta
Rahaston vuosituoton vaihteluväli 2013 -2019	3,32 % - 8,47 %	-13,5 % - 13,3%

Taulukosta nähdään, että eri erikoissijoitusrahastojen välillä voi olla suuriakin eroja kuluissa, tuotoissa, sijoitussummissa ja merkintä- ja lunastusmahdollisuuksissa. Tämä vuoksi sijoittajan on erittäin tärkeää tutustua sijoitustuotteeseen ennen sijoituspäätöksen tekoa. Erityisen tarkasti on syytä tutustua rahaston sijoituspolitiikkaan, sillä tämä yleensä selittää suurimman osan eri rahastojen välisistä tuottoeroista.

Erikoissijoitusrahastojen osalta pätee samat säännöt kuin sijoittamisissa yleensä; sijoittajan kannattaa pitää kriittinen ja objektiivinen näkökulma myyjän lupauksia kohtaan ja esimerkiksi oman pankin tarjotessa tuotteita pitää mielessä, että näiden sijoitustuotteiden myyminen on lähes aina myyjän kannalta taloudellisesti kannattavaa, mutta kyseisten tuotteiden omistaminen ei välttämättä ostajan kannalta sitä ole.

Muut vaihtoehtorahastot

Muut vaihtoehtorahastot kuin erikoissijoitusrahastot ovat suljettuja pääoma- ja kiinteistörahastoja. Nämä sijoittajat pääosin osakkeisiin ja kiinteistöihin.

Vaihtoehtorahastot ovat yleensä juridiselta muodoltaan kommandiittiyhtiöitä, joissa rahastonhoitaja toimii vastuunalaisena yhtiömiehenä ja sijoittajat äänettöminä yhtiömiehinä. Rahastot ovat suljettuja, mikä tarkoittaa sitä, että niiden merkintäaikaa on rajoitettu. Sijoitusajan kuluttua rahastot suljetaan ja varsinainen sijoitustoiminta käynnistyy. Rahastot sijoittavat kerätyt varat yleensä 10 – 15 vuoden ajaksi, jonka jälkeen rahastojen omaisuus kotiutetaan ja jaetaan osuudenomistajille.

Suljetut rahastot ovat yleensä laajasti hajautettuja niiden takana on ammattimaisia hoitajia. Niiden kulut ovat kuitenkin korkeat ja minimisijoitusvaatimukset voivat olla hyvinkin korkeita, n. 100 000 € – 1 000 000 €. Tämän vuoksi suljetut rahastot ovat harvoin sopivia sijoituskohteita tavallisille sijoittajille ja säästäjille, erityisen huonosti ne sopivat aloitteleville piensijoittajille.

Verotus

Rahasto-osuuksien verokohtelu riippuu siitä, ovatko osuudet tuotto- vai kasvuosuuksia. Rahastot itsessään eivät ole verovelvollisia myyntivoitoista tai osingoista

- Poikkeuksena suljetut rahastot ja rahastot, joissa alle 30 osuudenomistajaa. Nämä eivät ole lähtökohtaisesti vapautettu verovelvollisuudesta
- Mikäli rahasto maksaa ulos sijoittajille saamiaan tuottoja, kyseessä on tuotto-osuus
 - Saadut tuotot saajalleen veronalaista pääomatulona
 - 30 000 € asti 30 %, sen ylittävältä osuudelta 34 %
 - Rahastot pidättävät usein 30 % ennakonpidätystä maksettavista tuotoista
- Mikäli rahasto pitää tuotot itsellään, kyseessä on kasvuosuus
 - Sijoittajalle realisoituu verotettavaa tuloa vasta kun osuuksia myydään voitolla pois
 - Sovelletaan FIFO-periaatetta ja sijoittajan itse niin halutessa hankintameno-olettamaa
 - FIFO-periaate = verottaja katsoo omaisuuden tulleen myydyksi niiden hankkimisjärjestyksessä
 - Hankintameno-olettama
 - Sijoittaja voi vaatia, että toteutuneen myyntivoiton sijaan (= myyntihinta- hankkimiskustannukset) sijaan voitto lasketaan hankintameno-olettamalla.
 - Hankintameno-olettamassa sijoittajan myyntivoitto lasketaan siten, että mikäli osuus on omistettu alle 10v, lasketaan 80 % myyntihinnasta myyntivoitoksi ja mikäli yli 10v, lasketaan myyntivoitoksi 60 % myyntihinnasta
 - Tätä sovellettaessa oikeilla hankintakustannuksilla ei ole merkitystä
 - Kannattavaa laskea, hyötyykö hankintameno-olettaman soveltamisesta
 - Verotehokasta, verotus lykkääntyy tulevaisuuteen
 - Korkoa korolle ilmiö vahvistuu

Vertaislainat

Vertaislainat (eng. Peer to peer lending, P2P lending) ovat lainoja, joissa yksityiset henkilöt tai yritykset lainaavat varojaan toisille yksityisille henkilöille tai yrityksille. Lainojen välittäminen varoja tarjoavien ja lainaa tarvitsevien tahojen välillä tapahtuu usein palveluntarjoajan välityksellä.

Vertaislainojen tuotto muodostuu sijoittajan saamista koroista luottotappioilla vähennettynä. Vertaislainojen tuotto vaihtelee lainoittain, keskimäärin tuotto on n. 7 % - 12 %, lainojen korkojen ollessa 8 % - 20 % välissä.

Vertaislainojen riski muodostuu kahdesta tekijästä:

- Luottoriski = lainojen ottajat eivät maksa lainojaan takaisin
- Alustariski = palveluntarjoajan konkurssi tai palvelun muusta syystä johtuva sulkeminen

Riskiä voi pienentää hajauttamisella; sijoittajan kannattaa hajauttaa varansa useiden lainojen lisäksi myös useaan eri palveluun.

Vertaislainamarkkinat kasvavat vauhdikkaasti, Suomessa välitettiin vertalainoja

- 2016: 64,2 milj. € arvosta, 17 280 hakijalle
- 2018: 150,10 milj. € arvosta, 30 867 hakijalle

Ennen vertaislainapalveluihin sijoittamista sijoittajan tulee perehtyä valitsemaansa palveluntarjoajaan huolella, sillä huijauksia on alalla ilmennyt usein

- **Suomessa vertaislainojen tarjoaminen sijoittajille luvanvaraista toimintaa**
 - **Lista luvanhaltijoista saatavilla Finanssivalvonnan sivustolla**

Luottoriskiä voi entisestään pienentää joidenkin palveluntarjoajien tarjoamilla takaisinostotakuilla. Takaisinostotakuu tarkoittaa järjestelmää, jossa lainan välittäjä ostaa lainan takaisin sijoittajilta, eli käytännössä maksaa jäljellä olevan lainapääoman takaisin sijoittajille. Takaisinostotakuiden ehdot vaihtelevat mm. sijoittajalle takaisin maksettavan osuuden (esim. 60 % jäljellä olevasta lainapääomasta) suuruuden osalta, joten takaisinostotakuiden ehtoihin kannattaa tutustua huolella.

Vertaislainoja ei ole välttämättä aina pakko pitää velan juoksuajan (= aika velan viimeisen erän erääntymiseen) loppuun asti, vaan useimmat palveluntarjoajat pyörittävät alustoillaan myös lainojen jälkimarkkinoita. Jälkimarkkinat tarkoittavat ikään kuin lainojen pörssiä, jossa sijoittajat voivat myydä tai ostaa hallitsemiaan lainojaan toisilleen.

Vertaislainaaminen aloitetaan rekisteröitymällä vertaislainoja välittävään palveluun. Palveluun sijoitetaan varoja ja määritellään, miten varat halutaan sijoittaa, käytännössä tarkoittaen sitä, että keille lainataan ja millä ehdoilla.

Vertaislainapalveluissa on tarjolla hyvin eri muotoisia lainoja sijoituskohteiksi; sijoittaa voi esimerkiksi yritysten myyntilaskujen rahoitukseen tai kuluttajien autolainoihin.

Suomalaisia aktiivisia, sijoituksia vastaan ottavia vertaislainapalveluita on oppaan kirjoitushetkellä vain yksi, Fellow Finance. Suomalaiset voivat kuitenkin sijoittaa vaivattomasti useimpien muihin EU-maihin rekisteröityjen sivustojen kautta, kuten esimerkiksi Latviaan rekisteröidyn, englanniksi palvelua tarjoavan Mintoksen tai Viroon rekisteröidyn, suomeksi palvelua tarjoavan Bondoran kautta.

Vertaislainat tarjoavat houkuttelevia tuotto-odotuksia, mutta sisältävät myös paljon riskejä. Tutustu huolella käytettävään palveluntarjoajaan ja sijoitettaviin lainoihin ja niiden ehtoihin ennen sijoituspäätöksen tekoa.

Verotus

Vertaislainojen korkotuotto on normaalin pääomatuloverotuksen alaista tuloa. Osa palveluntarjoajista pidättää ennakonpidätyksen ja ilmoittaa tulot verottajalle, mutta se riippuu lainasta ja palvelusta. Tulot lainoista ja palveluista, jotka eivät ilmoita niitä verottajalle, on ilmoitettava itse verohallinnolle.

Vertaislainojen luovuttamiseen sovelletaan normaaleja luovuttamisvoittoja – ja tappiota koskevia säännöksiä. Luovutusvoitto on lähtökohtaisesti verollista pääomatuloa ja luovutustappiot ovat vastaavasti verovähennyskelpoisia vastaavista luovutusvoitoista.

Virtuaalivaluutat

Virtuaalivaluutat, erityisesti Bitcoin, ovat olleet viime vuosien aikana paljon esillä mediassa. Erityisesti mediaa on kiinnostanut Bitcoinin erittäin nopean ja korkean arvonnousun mahdollistamat, joidenkin sijoittajien saavuttamat hyvin korkeat tuotot. Esimerkiksi Yle kirjoitti vuonna 2018 uutisen otsikolla *Bitcoin teki 28-vuotiaasta miljonäärin – 500 euron sijoituksella 2 miljoonan euron tulot* ja puolestaan Iltalehti on uutisoinut vuonna 2019 seuraavasti; *Tuiki tuntematon Alexander yllätti kaikki tienaamalla liki 25 miljoonaa – Näin kävi bitcoinmiljonääreille nyt.*

Virtuaalivaluutta on yleistermi erilaisille virtuaalisessa muodossa oleville varoille, joille on tyypillistä seuraavat piirteet:

- eivät ole keskuspankin tai viranomaisen liikkeelle laskemia tai takaamia
- voidaan siirtää, varastoida ja myydä sähköisesti
- voidaan käyttää vaihdannan välineenä.

Kryptovaluuttaa käytetään usein puhekielessä synonyyminä virtuaalivaluutoille, mutta Finanssivalvonnan määritelmän mukaan kryptovaluutan erottaa virtuaalivaluutasta se, että sen toiminta perustuu erilaisiin avaimiin, joiden avulla jokainen varojensiirto suoritetaan salattuna.

Virtuaalivaluutoilla, kuten Bitcoinilla, periaatteessa sama tehtävä ja tarkoitus kuin perinteisilläkin Fiat-rahayksiköillä (Fiat-raha = useimmat perinteiset valuutat, kuten esimerkiksi Euro tai Yhdysvaltojen dollari):

- mahdollistaa kaupankäynti valuuttaa vastaan
- säilöä arvoa eli tulevaisuuden ostovoimaa
- tarjota laskentayksikkö tätä arvonsäilytystä ja kaupankäyntiä vastaan

Virtuaali- ja kryptovaluuttojen hankkiminen

Virtuaalivaluuttoja voidaan hankkia käytännössä kolmella eri tavalla

- Ostamalla rahalla
- Vaihtamalla muihin virtuaalivaluuttoihin
- Louhimalla

Helpoin tapa aloittaa virtuaalivaluuttoihin sijoittaminen on ostaa niitä internetissä toimivien pörssien kautta, esimerkiksi volyymilla mitattuna maailman suurimman (tilanne 27.3.2020) Binancen tai Suomessa toimivan, suomeksi palvelua tarjoavan Coinmotionin kautta. Joissakin pörsseissä on mahdollista vaihtaa myös virtuaalivaluuttoja keskenään, eli hankkia jollain virtuaalivaluutalla, esimerkiksi Bitcoinilla, muita virtuaalivaluuttoja.

Virtuaalivaluuttipörsseihin liittyy usein vastapuoliriski, sillä valuutanvaihdot eivät välttämättä todellisuudessa realisoidu heti, vaan tapahtuvat vain pörssin sisäisesti, ennen kuin pörssitilinhaltija nostaa varojaan ulos pörssistä. Tämän takia sijoittajan olisi hyvä tutustua käyttämäänsä pörssiin huolella sekä pitää mahdollisimman suuri osa varoista, niin virtuaalivaluutat kuin Fiat-rahankin, omilla tileillään.

Virtuaalivaluuttojen käsittelyyn on tullut viimeisimpien vuosien aikana myös paljon uusia innovaatioita. Yksi esimerkki tällaisesta innovaatiosta on Suomessa toimiva Bittimaatti, kryptovaluuttoja välittävä automaatti, joka toimii

pankkiautomaatin tavoin; sen kautta voi ostaa tai myydä virtuaalivaluuttoja käteistä rahaa vastaan.

Virtuaalivaluuttoja voidaan usein hankkia muutenkin kuin ostamalla tai vaihtamalla. Monet virtuaalivaluuttajärjestelmät palkitsevat virtuaalivaluutan louhintaan osallistuvat kyseisen järjestelmän virtuaalivaluutoilla. Louhinta tarkoittaa tietokoneen laskentatehon luovuttamista virtuaalivaluuttajärjestelmän käyttöön. Tämä tapa vaatii kuitenkin huomattavaa perehtymistä virtuaalivaluutan ja sen louhintatapojen toimintaan, sekä usein myös huomattavia investointeja sopivaan laitteistoon. Lisäksi louhinta vie paljon sähköä, joten sijoittajan on monimutkaisempaa laskea todellisten tuottojen tai tappioiden määrää.

Virtuaalivaluutat sijoituskohteena

Virtuaalivaluuttoja on hankala verrata suoraan mihinkään muuhun sijoituskohteeseen, sillä niiden luonne sijoituskohteena on hyvin uniikki.

Toisaalta virtuaalivaluuttojen arvo muodostuu kysynnän ja tarjonnan mukaan, mutta arvonvaihteluun vaikuttaa myös esimerkiksi kyseisen virtuaalivaluutan hyödynnetyttävyys (kuinka käypä virtuaalivaluutta on vaihdannan välineenä, esimerkiksi ostettaessa kulutushyödykkeitä). Joidenkin näkemysten mukaan Bitcoin voidaan katsoa olevan kullan tapainen turvasatama, jonka arvo säilyy, vaikka osakemarkkinoilla vallitsisi epävarmuus. Jotkin näkevät taas virtuaalivaluuttojen olevan lähinnä spekulatiivisia sijoituskohteita, joiden arvo perustuu vain markkinoiden käsitykseen tulevasta arvonnoususta.

Virtuaalivaluuttojen tuotto tai tappio muodostuu virtuaalivaluuttojen arvonmuutoksesta. Virtuaalivaluuttojen arvonvaihtelu on ollut historiassa erittäin suurta, joten ennen sijoittamista on ymmärrettävä, että on olemassa riski, että virtuaalivaluutan arvo voi myös romahtaa, eikä aikaisempi, huomattavakaan, arvonnousu ole tae tulevasta kehityksestä.

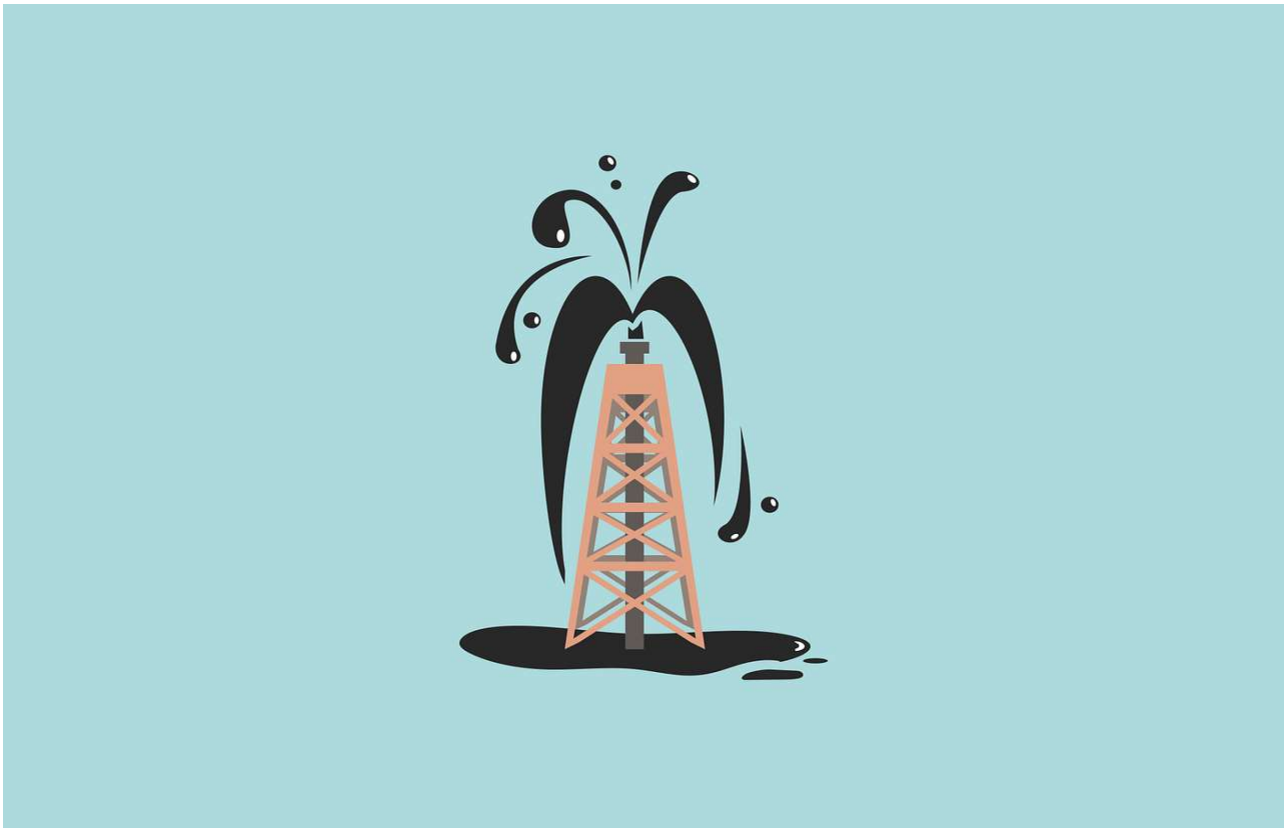
Virtuaalivaluuttoihin sijoittajan kannattaakin huolella pohtia virtuaalivaluuttojen sopimista sijoittajan omaan strategiaan ja riskinsietokykyyn ennen sijoittamista, sijoittajan ei kannata sijoittaa itselleen liian riskialttiiksi kokemiinsa kohteisiin, sillä näiden tuoma odotus mahdollisesti suurista mutta

epävarmoista tuotoista ei välttämättä korvaa liiallisesta riskinotosta aiheutuneita haittoja, oli toteutuneet haitat sitten rahallisia tai vaikka esimerkiksi henkisiä, kuten pelko sijoitetun varallisuuden menettämisestä.

Verotus

- **Virtuaalivaluuttojen luovutusvoitto on veronalaista pääomatuloa. Tappiot ovat vähennettävissä luovutusvoitoista verovuonna ja viiden sitä seuraavan vuoden luovutusvoitoista. Luovutusvoittoa laskettaessa voidaan soveltaa todellisia hankintamenoja tai hankintameno-olettamaa**
- **Louhimalla saatu tulo on ansiotuloa**
 - **Verotettavaa ansiotuloa realisoituu, kun louhija vastaanottaa palkkionsa**
 - **Saatujen virtuaalivaluuttojen hankintameno = niiden arvo saamishetkellä**
 - **Louhinnasta aiheutuneet kustannukset vähennyskelpoisia**
 - **Esimerkiksi tietokoneen hankintameno tai tietokoneen kuluttama sähkö**

Hyödykkeet

Hyödykkeet ovat erilaisia aineettomia tai aineellisia aineita, jotka välittömästi tai välillisesti tyydyttävät ihmisten tarpeita.

Sijoittajia kiinnostavat perinteisesti erityisesti jalometallit ja tärkeimmät raaka-aineet, ei ole sattumaa, että perinteisesti suosituimmat hyödykesijoitukset ovat kulta, hopea ja öljy. Sijoittajille on tarjolla muitakin hyödykkeitä sijoituskohteiksi. Sijoittaa voi esimerkiksi maataloustuotteiden raaka-aineisiin (esimerkiksi maissi) tai ruokaan.

Hyödykkeet ovat siitä erityinen sijoituskohde, että ne eivät varsinaisesti tuota mitään. Hyödykkeitä omistamalla ei saa itselleen ollenkaan tulovirtaa, toisin kuin vaikkapa osakkeiden tai korkotuotteiden kohdalla. Hyödykkeistä saatava tuotto muodostuu niiden arvon kehityksestä. Arvonkehitykseen vaikuttaa usea tekijä, mutta pääasiassa hyödykkeiden hinta muodostuu niiden globaalin kysynnän ja tarjonnan kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että niiden arvon kehitys ei ole riippuvainen, ainakaan täydellisesti, yleisestä talouden ja markkinoiden kehityksestä.

Kulta

Jalometallit, etenkin kulta, ovat saaneet maineen eräänlaisena sijoittajien turvasatamina. Kullan arvolla on historialla ollut taipumus kohota, mitä suurempi epävarmuus markkinoilla, taloudessa ja maailmanpolitiikassa vallitsee. Kullan voidaan sanoa siis toimineen arvon säilyttäjänä ja kilpenä inflaatiota vastaan.

- **Muistettava kuitenkin, että kullan, kuten minkään muunkaan sijoituskohteen, historiallinen kehitys ei kuitenkaan välttämättä vastaa tulevaa kehitystä**
 - Esimerkkinä ”poikkeuksesta sääntöön” koronakriisin puhkeaminen Yhdysvaltojen markkinoilla helmi - maaliskuun 2020 aikana
 - Osakemarkkinat (S&P 500 -indeksi) putosi 30 %, mutta kultakin putosi 10 %

Lisäksi on hyvä pitää mielessä, että vaikka kulta saattaa tuoda suojaa esimerkiksi osake- ja korkomarkkinoiden heilahtelua vastaan, ei kultakaan ole lähtökohtaisesti suojattu esimerkiksi valuuttakurssien muutoksilta. Kullan kaupankäyntivaluutta on Yhdysvaltojen dollari, joten esimerkiksi suomalaisen henkilön euroina mitattu kultavarallisuus saattaa muuttua kurssivaihteluiden mukana, vaikka kullan hinta ei markkinoilla muuttuisi.

Kulta on tuottanut kohtuullisen hyvin lähihistorian aikana, kullan arvonnousu on ollut vuosina 1971 – 2019 n. 7-% vuodessa. Viimeisen 10 vuoden aikana (26.6.2010 – 9.4.2020) kullan hinta dollareissa on noussut 46,6 %. Vertailun vuoksi, Yhdysvaltojen osakemarkkinoita kuvaavaan S&P 500 -indeksin arvo on noussut samalla aikavälillä 132,0 %.

Hyödykkeisiin sijoittaminen

Hyödykkeisiin voi sijoittaa usealla eri tavalla:

- Hyödykkeiden ostaminen fyysisesti
 - Ei vastapuoliriskiä
 - Kuljetus ja säilöntä aiheuttavat kustannuksia
 - Usein epäkäytännöllistä (esim. paloherkät hyödykkeet kuten öljy)
 - Yleensä järkevää vain jalometallien kohdalla
- Noteerattujen sijoitusinstrumenttien kautta
 - ETF- ja ETC-rahastot
- Epäsuorasti
 - Ostamalla hyödykemarkkinoilla toimivan yhtiön osakkeita
 - Esimerkiksi hyödykkeitä kaivavan tai jalostavan yhtiön

ETF- ja ETC-rahastot lienevät useimmille raaka-ainesijoittamisesta kiinnostuneille käyttökelpoisin valinta, mikäli haluaa sijoittaa muuhunkin kuin vain fyysisiin jalometalleihin. ETF- ja ETC-rahastot ovat pörssilistattuja, joten niillä voi käydä kauppaa kuten osakkeilla; kauppaa voi käydä monissa kaupankäyntipalveluissa mistä voi ostaa osakkeitakin ja varat säilötään sijoittajan arvo-osuustilille.

ETC:t ovat yleensä kohdennetumpia yhteen tiettyyn raaka-aineeseen kuin ETF:t. Rahastot toimivat pääosin erilaisten futuuri-, termiini- ja swapsopimusten avulla, ne harvoin sijoittavat hyödykkeisiin fyysisesti. ETF- ja ETC-rahastoissa on suuria eroja rahastojen välillä mm. kustannuksissa ja sijoituskohteissa, joten sijoittajan olisi syytä perehtyä hyvin mahdolliseen sijoituskohteeseen ennen sijoituspäätöksen tekemistä.

Epäsuoraa sijoittamista hyödykemarkkinoilla toimivien yhtiöiden osakkeisiin ei voida pitää suorana vaihtoehtona edellä mainituille hyödykesijoitusten muodoille, sillä yhtiöiden menestykseen ja niiden osakkeiden tuottoon vaikuttaa moni itse hyödykkeen hinnan muutoksesta johtumattomat yhtiön sisäiset tekijät, kuten esimerkiksi yhtiön johdon osaaminen. Epäsuoraa sijoittamista hyödyntävän tulisikin perehtyä huolella itse yhtiöön ja sen toimintaan ennen sijoituspäätöksen tekoa, sillä riskinä on jopa koko sijoituksen menettämien, mikäli yhtiö ajautuu konkurssiin.

Verotus

Hyödykesijoitusten verotus riippuu hyödykesijoituksen muodosta; esimerkiksi hyödykemarkkinoilla toimivan yhtiön osakkeista saatavaa tuloa verotetaan kuten muitakin osinkoja ja osakkeiden myyntivoittoja ja ETF-rahastoja kuten muitakin rahastoja.

Fyysisiä hyödykesijoituksia, kuten kultaharkkoja, verotetaan omaisuuden luovutusvoitoin säännöin. Omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa. Luovutusvoitto lasketaan kaavalla luovutushinta – hankintameno – mahdolliset myyntikulut. Fyysisiinkin sijoituksiin voidaan myös soveltaa hankintameno-olettamaa, eli myyntivoitto laskea siten, että oletetaan hankintahinnan olleen 20 % myyntihinnasta omistuksen ollessa hallussa alle 10 vuotta tai olettaa hankintahinnan olleen 40 % myyntihinnasta, mikäli omaisuus on ennen myyntiä omistettu yli 10 vuoden ajan.

Luovutusvoitot ovat kuitenkin täysin verovapaita yhden ehdon täyttyessä.

- Kalenterivuoden aikana omaisuutta myyty yhteensä alle 1 000 eurolla

Listaamattomat yhtiöt

Suurin osa maailman yrityksistä on listaamattomia, eli ne eivät ole pörssissä julkisen kaupankäynnin kohteena.

Suomessa yrityksiä

- **361 069 kappaletta (v. 2018), joista**
- **170 julkisen kaupankäynnin kohteena (14.4.2020)**

Yhdysvalloissa yrityksiä (v. 2015)

- **Noin 6 000 000, joista**
- **4 300 julkisen kaupankäynnin kohteena**

Listaamattomiin yhtiöihin sijoittaminen ei perusidealtaan eroa listattuihin yhtiöihin sijoittamisesta; sijoittaja ostaa osuuksia yrityksistä ja saa niitä vasten

voitto-osuuksia yhtiön tuloksista (osinkoja) ja mahdollisuuden myydä omistuksen myöhemmin voitolla pois.

Riskit ovat korkeammat listaamattomiin yhtiöihin sijoitettaessa kuin listattuihin yhtiöihin sijoitettaessa. Se, että osakkeet eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena heikentää osakkeiden likviditeettiä. Lisäksi listaamattomien yhtiöiden lakisääntely on kevyempää, listaamattomilta yhtiöiltä ei esimerkiksi vaadita julkisten osavuositarkastuksien tekemistä.

Erityisen riskipitoisia ovat sijoitukset aloittaviin yrityksiin, sillä näistä ei ole välttämättä saatavilla lainkaan dokumentoitua historiaa, vaan sijoittaja joutuu luottamaan yrityksen ja yrittäjän itsensä antamaan informaatioon yrityksestä ja sen tilasta.

Korkeamman riskin takia sijoittajan on hyvin tärkeää tuntea kohdeyritys mihin on sijoittamassa ja muistaa hajauttaa sijoituksensa

Korkeamman riskin vuoksi sijoituksista listaamattomiin yhtiöihin vaaditaan usein myös korkeampaa tuottoa kuin sijoituksista vastaaviin listattuihin yrityksiin, tämä riskilisä on usein noin 4 – 5 %-yks.

Korkeampi riski ja tuottovaatimus usein kuitenkin kantavat hedelmää. Työeläkevakuuttajat Ry:n tilastojen mukaan eläkeyhtiöiden sijoitukset listaamattomiin yrityksiin tuottivat 10 vuoden ajanjakson (2010 – 2019) aikana keskimäärin 18,1 % vuodessa, kun sijoitukset listattuihin yhtiöihin tuottivat vastaavalla aikavälillä keskimäärin 7,9 % vuodessa.

Tuottoero 7,9 % ja 18,1 % välillä saattaa kuulostaa olevan ”vain” n. 10 %. Tämä tarkoittaa kuitenkin käytännössä, että jos sijoitusaika olisi 20 vuotta ja alkusijoitus olisi 1 000 €, olisi sijoitus kasvanut sijoitusajan loppuun mennessä

- 7,9 % vuosituotolla 4 575 euroon
- 18,1 % vuosituotolla 27 861 euroon

Listaamattomiin yhtiöihin sijoittaminen

Listaamattomiin yhtiöihin voi sijoittaa monella tapaa. Yksi helposti saavutettavissa oleva tapa on sijoittaa verkossa toimivien osakevälittäjien kautta, joiden palveluissa voi käydä osakkeilla kauppaa lähes samalla tavalla kuin listatuilla osakkeilla; ostaja jättää ostotarjouksen palveluun ja mikäli löytyy hinnan ja muut ehdot täyttävä myyntitarjous, kauppa toteutuu. Yksi tällaisista palveluista on Privanet. Privanet tarjoaa palvelua suomen kielellä ja siellä kaupan on suomalaisten yhtiöiden osakkeita. Privanetissä sijoittaja hakeutuu ensin asiakkaaksi palveluun, jonka jälkeen hän pystyy tekemään toimeksiantoja online-palvelussa. Kulut ovat Privanetissä hieman korkeammat kuin monessa noteerattujen yhtiöiden osakkeita välittävissä palvelussa, Privanet veloittaa välityspalkkiota 2 % kauppahinnasta, minimiveloituksen ollessa 30 euroa.

Toinen listaamattomiin yhtiöihin sijoittamismahdollisuuksia verkossa tarjoava palvelu on Invesdor. Invesdor eroaa Privanetistä siten, että Invesdorissa ei käydä kauppa yhtiöiden osakkeilla, vaan Invesdorissa osallistutaan yhtiöiden oman pääoman rahoituskierrätyksiin, eli osakeanteihin. Sijoittaja ei siis osta osakkeilta muilta sijoittajilta, vaan lunastaa yhtiön uusia liikkeelle laskettavia osakkeita. Liikkeelle laskettavien osakkeiden likviditeetti voi olla heikko, sillä nämä eivät välttämättä ole missään kaupankäyntialustalla kaupankäynnin kohteena. Joidenkin Invesdorin kautta rahoitusta etsineiden yhtiöiden osakkeita päätyy myöhemmin kaupankäynnin kohteeksi esimerkiksi Privanettiin tai yhtiöt listautuvat, mutta Invesdor ei takaa, että osakkeet päätyvät koskaan julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

Muita listaamattomien osakkeiden hankkimistapoja on etsiä rahoitusta tarvitsevia yhtiöitä tai osakkeitaan myyviä henkilöitä esimerkiksi erilaisten enkelisijoittaverkostojen tai sijoitustapahtumien kautta. Lisäksi usein etenkin alkuvaiheessa oleviin yhtiöihin sijoittajaa etsivä yrittäjä saattaa löytyä sijoittajan lähipiiristä, esimerkiksi sukulaisista tai ystävistä. Sijoittaja voi sijoittaa listaamattomiin yhtiöihin myös epäsuorasti rahastojen kautta.

Verotus

Listaamattomien yhtiöiden osakkeista saatava tulo voi olla osinkoa tai osakkeiden myyntivoittoa

Myyntivoitto

Osakkeiden mahdollinen myyntivoitto, eli luovutusvoitto, lasketaan siten, että osakkeista saadusta myyntihinnasta vähennetään ostohinta ja varainsiirtovero sekä muut voiton hankkimiskulut, kuten välityspalkkiot. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamassa, mikäli osakkeet on omistettu alle 10 vuotta, osakkeiden ostohinnan oletetaan olevan 20 % myyntihinnasta, lopun ollessa myyntivoittoa. Mikäli osakkeet on omistettu yli 10 vuotta, voidaan käyttää 40 % hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettaman käyttäminen on vapaaehtoista, joten sijoittajan kannattaa käyttää tapaa, joka on sijoittajalle itselleen edullisempi.

Myyntivoitto on verollista pääomatuloa, jonka veroaste määräytyy normaalin pääomatulojen veroasteen mukaan, eli pääomatulojen mukaan 30 % tai 34 % prosenttia. Poikkeuksena on tilanne, jossa henkilö myy osakkeita kalenterivuoden aikana enintään 1 000 eurolla, jolloin myyntivoitto on verovapaata myyntivoiton määrästä huolimatta. 1 000 euron rajaan ei lasketa kuitenkaan pelkkiä osakkeiden myyntituloja, vaan mukaan lasketaan myös kaikki muut erityyppisten omaisuuden myyntitulot.

Osingot

Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saamat osingot jaetaan pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon. Pääomatulo-osingoksi lasketaan 8 % osakkeiden matemaattisesta arvoa vastaava määrä. Osakkeiden matemaattinen arvo saadaan, kun yhtiön verovuotta edeltävän vuoden nettovarallisuus jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden määrällä.

Ulkona olevat osakkeet = yhtiön osakkeet, jotka eivät ole yhtiön itsensä hallussa

Pääomatulo-osingosta 75 % on verovapaata tuloa, 25 % pääomatuloveron alaista tuloa. Tämä pätee 150 000€ asti, jonka yli menevistä osingoista 15 % on verovapaata tuloa ja 85 % pääomatuloveron alaista tuloa. Raja on henkilökohtainen, sillä ei ole merkitystä, kuinka monesta yhtiöstä osinkoja on saatu.

Pääomatulo-osingon ylittävästä määrästä 25 % on verovapaata tuloa ja 75 % on veronalaista ansiotuloa. Listaamattomat yhtiöt pidättävät ennakonpidätyksen jaetuista osingoista. Ennakonpidätystä osingoista pidätetään 150 00€ asti 7,5 % ja sen ylittävältä osuudelta 28 %.

Ulkomaisilta listaamattomilta yhteisöiltä saatuja osinkoja verotetaan samalla tavalla kuin kotimaisilta yhtiöitä saatuja, mikäli yhteisön kotipaikka on EU/ETA -alueella tai yhteisön kotipaikan valtion ja Suomen valtion välillä on verosopimus, jota sovelletaan jaettuihin osinkoihin. Mikäli kumpikaan edellä mainituista kriteereistä ei täyty, on ulkomaisesta yhteisöstä saadut osingot 100 % veronalaista ansiotuloa.

Varainsiirtovero

Listaamattomien yhtiöiden osakkeiden ostaja joutuu maksamaan varainsiirtoveron. Varainsiirtovero on 1,6 %, kun kyseessä on normaali liikeyhtiön osake. Varainsiirtoveroa ei kuitenkaan peritä, mikäli veron määrä on alle 10 euroa. Osakeannit ovat täysin vapautettuja varainsiirtoverosta, varainsiirtoveroa maksetaan vain vanhojen osakkeiden vaihtaessa omistajaa.

Vastuuvapautuslauseke: Opas ei sisällä sijoitusneuvoja tai sijoitussuosituksia. Mikäli lukija tekee oppaan perusteella sijoituspäätöksiä, ovat nämä lukijan omia henkilökohtaisia päätöksiä. Oppaan sisällön paikkansapitävyyttä ei voida taata. Oppaan sisällön ei voida katsoa missään olosuhteissa sisältävän yksilöllisten suositusten antamista asiakkaalle tiettyä rahoitusvälinettä koskevaksi liiketoimeksi.

Lähteet

Arvopaperimarkkinalaki 746/2012

Bittimaatti. Ohjeet. Näin käytät Bittimaattia.

<https://bittimaatti.fi/ohjeet/>

Luettu 24.3.2020

Bondora. Kotisivu.

<https://www.bondora.com/fi?noredirect=1>

Luettu 20.3.2020

Chen, J. 2020. Liquidity. What Is Liquidity. Investopedia.

<https://www.investopedia.com/terms/l/liquidity.asp>

Luettu 6.2.2020

CoinMarketCap. Top 100 Cryptocurrency Exchanges by Trade Volume.

<https://coinmarketcap.com/rankings/exchanges/reported/>

Luettu 27.3.2020

Coinmotion. Kotisivu.

<https://coinmotion.com/fi/>

Luettu 27.3.2020

Elo, H. & Saarhelo, J. 2018. Osakesijoittajan maailmanvalloitus. Helsinki: Alma Talent.

eQ Frontier Osake erikoissijoitusrahasto avaintietoesite.

Saatavilla: <https://www.eq.fi/fi/funds/eq-frontier-osake>

Luettu 11.3.2020

Fabozzi, F. Fuss, R. & Kaiser, D. 2008. The Handbook of Commodity Investing. New York: John Wiley & Sons.

Fellow Finance. Sijoittajille. Sijoittajaopas.
<https://www.fellowfinance.fi/sijoittajalle/sijoittajaopas>
Luettu 20.3.2020

Fellow Finance. Sijoittajille. Yritysrahoitus.
<https://www.fellowfinance.fi/sijoittajalle/yritysrahoitus>
Luettu 20.3.2020

Finanssiala ry. 2019. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat.

Finanssivalvonta. 2019a. Kuluttajansuoja. Kysymyksiä ja vastauksia.
Virtuaalivaluutat
<https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/kysymyksiä-ja-vastauksia/virtuaalivaluutat/>
Luettu 24.3.2020

Finanssivalvonta. 2019b. Vakuutus. FinTech – Finanssialan innovaatiot.
Virtuaalivaluutan tarjoajat. Esimerkkejä ja usein kysyttyjä kysymyksiä
virtuaalivaluutoista.

Finanssivalvonta. Pankki. Toimiluvat, rekisteröinnit ja notifikaatiot.
<https://www.finanssivalvonta.fi/pankki/toimiluvat-ja-rekisterointi/>
Luettu 23.4.2020

Finanssivalvonta. Rekisterit. Valvontaluettelo.
<https://www.finanssivalvonta.fi/rekisterit/valvottavaluettelo/>
Luettu 20.3.2020

Franco, P. 2014. Understanding Bitcoin: Cryptography, Engineering and Economics. New York : John Wiley & Sons Incorporated.

Gold.co.uk. Last 10 Years Gold Price.
<https://www.gold.co.uk/gold-price/10year/ounces/USD/>
Luettu 9.4.2020

Harma, O. 2020. Pikkutuottokin houkuttelee jo sijoittajia – Mitä ovat vaihtoehtoiset rahastot, jotka imevät aina vaan lisää pääomia? Kauppalehti.
<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/pikkutuottokin-houkuttelee-jo-sijoittajia-mita-ovat-vaihtoehtoiset-rahastot-jotka-imevat-aina-vaan-lisaa-paaomia/0a4b26b7-aef3-4351-a10e-57df7ce62531>.
Luettu 14.1.2020

Huuskonen, H. 2018. Vaihtoehtoisista sijoituksista hyvää hajautusta ja tuottopotentiaalia vaikeaan markkinaympäristöön. Sijoittaja.fi
<https://www.sijoittaja.fi/87342/vaihtoehtoisista-sijoituksista-hyvaa-hajautusta-ja-tuottopotentiaalia-vaikeaan-markkinaymparistoon/>
Luettu 6.2.2020

Hyttinen, M. 2017. Suosioharha: Sijoittaminen on taitolaji. Helsinki: Alma Talent

Hämäläinen, K. 2020. Lähetätkö rahaa Latviaan siksi, että bloggari kertoo tienanneensa? Kauppalehti.
<https://www-kauppalehti.fi/uutiset/lahetatko-rahaa-latviaan-siksi-etta-bloggari-kertoo-tienanneensa/edddece2-058d-495b-8f25-491bdf89f7f4>
Luettu 20.3.2020

Invesdor. Usein kysytyt kysymykset. Sijoittajille.
<https://home.invesdor.com/fi/faq#sijoituslustoja-on-paljon.-miksi-valitsisin-juuri-invesdorin>
Luettu 15.4.2020

Joukkorahoituslaki 734/2016.

Kallio, A. & Vuola, L. 2018. Joukkorahoitus. Helsinki: Alma Talent.

Kallunki, J. & Niemelä, J. 2012. Osakkeen arvonmääritys : Onnistunut sijoituspäätös. Helsinki: Talentum.

Kallunki, J. Niemelä, J. & Martikainen, M. 2019. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Alma Talent.

Kelly, B. 2014. The Bitcoin Big Bang : How Alternative Currencies Are about to Change the World. Somerset : John Wiley & Sons Incorporated.

Korkein hallinto-oikeus. KHO: 2019:42. Henkilökohtaisen tulon verotus – Luovutusvoitto – Omaisuuden käsite – Virtuaalivaluutta – Maksuväline – Arvopaperi – Ether.

Kuluttajansuojalaki 38/1978.

Lainaaja.fi. Sijoita.
<https://www.lainaaja.fi/sijoita/sijoita-vertaislainoihin.html>
Luettu 20.3.2020

Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 162/2014.

Laki virtuaalivaluutan tarjoajista 572/2019.

Metelinen, S. 2020. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Arvo- ja asennetutkimus.

Mintos. Help. Investing. What is a buyback guarantee and how does it work?
<https://help.mintos.com/hc/en-us/articles/115002852689-What-is-a-buyback-guarantee-and-how-does-it-work->. Luettu 20.3.2020

Mintos. Statistics.

<https://www.mintos.com/en/statistics/>

Luettu 20.3.2020

Moore. 2020. Why The Gold Slump In A Bear Market. Forbes.

<https://www.forbes.com/sites/simonmoore/2020/03/22/why-the-gold-slump-in-a-bear-market/#74561fcb5422>

Luettu 9.4.2020

Mourdokoutas, P. 2019. Bitcoin Joins The Ranks Of 'Safe Haven' Assets. Forbes.

<https://www.forbes.com/sites/panosmourdokoutas/2019/08/08/bitcoin-joins-the-ranks-of-safe-haven-assets/#67a55f6d7132>

Luettu 24.3.2020

Mustonen, A. 2019. Sijoitushuijauksilta vaikuttavat härskit verkkokampanjat lisääntyneet. Kauppalehti.

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/sijoitushuijauksilta-vaikuttavat-harskit-verkkokampanjat-lisaantyneet/0c013b07-3df5-4dd7-bab4-ae2ff6b62bda>

Luettu 3.2.2020

Nasdaq. 2019. Going Public - Listing Guide to Nasdaq First North Growth Market

Nasdaq. 2020. S&P 500.

<https://www.nasdaq.com/market-activity/index/spx>

Luettu 9.4.2020

Nasdaq Nordic. Osakkeet.

<http://www.nasdaqomxnordic.com/osakkeet>

Luettu 14.4.2020

Nordea. Henkilöasiakkaat. Säästäminen ja sijoittaminen. Sijoittaminen. Kaupankäynti verkossa.
<https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/sijoittaminen/kaupankaynti-verkossa.html#tab=Kaupankaynnin-markkinapaikat>
Luettu 4.2.2020

Nordnet. First North Suomi -osakkeet.
<https://www.nordnet.fi/fi/markkina/osakkeet/first-north-suomi>. Luettu 4.2.2020

Nousiainen, S. & Sundberg, S. 2013. Sijoituspalveluopas. Helsinki: Finanssi- ja vakuutuskustannus Finva.

Oksaharju, J. 2013. Hajauta tai hajoa. Vantaa: Nordnet.

OP. Säästöt ja sijoitukset. Rahastot ja rahastosäästäminen. OP-Vuokratuotto.
<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot/kaikki-rahastot/op-vuokratuotto>
Luettu 11.3.2020

Orava, J. & Turunen, O. 2016. Osta, vuokraa, vaurastu. Helsinki: Alma Talent.

Parviainen, A. 2017 Startup-sijoittaminen. Helsinki: Alma Talent.

Parviainen, A. & Järvinen, S. 2012. Sijoittamalla miljonääriksi. Helsinki: Talentum

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi: Jokamiehen sijoitusopas. Jyväskylä: WSOYpro.

Privanet. Haluan sijoittaa. Tule asiakkaaksemme.
<https://privanet.fi/investing/tule-asiakkaaksemme>
Luettu 15.4.2020

Puttonen, V. 2009. Osta halvalla myy kalliilla. Helsinki: WSOY Pro

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: Talentum.

Pörssisäätiö. 2009. Sijoitusrahasto-opas: Opas kaikille sijoitusrahastoista kiinnostuneille.

Pörssisäätiö. 2017. Sijoittajan sielunelämää: Suomalaisten asenteita sijoittamiseen ja säästämiseen.

Pörssisäätiö. 2019a. Tutkimus & tilastot. Kotitalousomistajien määrä Suomessa. <https://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalousomistajien-maara-suomessa/> Luettu 14.1.2019

Pörssisäätiö. 2019b. Tutkimus & tilastot. Kotitalouksien rahoitusvarat. <https://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalouksien-rahoitusvarat/> Luettu 14.1.2019

Rautio, S. 2019. Tuiki tuntematon Alexander yllätti kaikki tienaaamalla liki 25 miljoonaa – Näin kävi bitcoin-miljonääreille nyt. Iltalehti. <https://www.iltalehti.fi/talous/a/9f08634c-36f6-4073-bc8e-8f32e1374c6b> Luettu 24.3.2020

Remes, M. 2018. Uusi palkkiokatto hydyttämässä vertaislainojen markkinat? Taloustaito. <https://www.taloustaito.fi/Rahat/uusi-palkkiokatto-jaadytti-vertaislainojen-markkinat/> Luettu 20.3.2020

Sijoituspalvelulaki 747/2012. 1. luku, 23§.

Sijoitusrahastolaki 213/2019.

Suomen Pankki. 2019. Tilastot. Joukkorahoitus ja vertaislainaus. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/Joukkorahoitus-ja-vertaislainaus/> Luettu 20.3.2020

Suomen Pankki. 2020. Tilastot. Sijoitusrahastot. Taulukot. Saatavilla: <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/sijoitusrahastot/taulukot/> Ladattu 10.3.2020

Työeläkevakuuttajat Ry. 2020. Eläkevarat ja talous. Sijoitusten tuotot. Sijoituslajikohtaiset tuotot pitkällä aikavälillä. https://www.tela.fi/sijoituslajikohtaiset_pitkan_aikavalin_tuotot Luettu 15.4.2020

Tilastokeskus. Tietoa tilastoista. Käsitteet. H. Hyödyke <https://www.stat.fi/meta/kas/hyodyke.html> Luettu 28.4.2020

Tilastokeskus. 2020. Yritykset 2018.

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html#Yritykset
Luettu 14.4.2020

Tuloverolaki 1992/1535.

Tuominen, J. Miksi kryptovaluutta on alkanut käyttäytyä markkinarytinässä kuin kulta? – Asiantuntija: "Bitcoin on rakennettu olemaan turvasatama".
Kauppalehti.

<https://www-kauppalehti-fi.ezproxy.saimia.fi/uutiset/miksi-kryptovaluutta-on-alkanut-kayttaytya-markkinarytinassa-kuin-kulta-asiantuntija-bitcoin-on-rakennettu-olemaan-turvasatama/a3ace62f-8f79-4de7-8da7-5125764a230d>
Luettu 25.3.2020

Verohallinto 2013. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Sijoituskullan sekä kulta-aineksen ja kultapuolivalmisteen arvonnäisäverotus.

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47810/sijoituskullan_seka_kultaaineksen_ja_ku2/. Luettu 22.4.2020

Verohallinto. 2017a. Henkilöasiakkaat. Verokortti ja veroilmoitus. Tulot. Pääomatulot. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/paaomatulot/>. Luettu 5.2.2020

Verohallinto. 2017b. Omaisuus. Sijoitukset. Sijoitusrahasto-osuudet. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/sijoitusrahastoosuudet/>. Luettu 18.3.2020

Verohallinto. 2017b. Omaisuus. Sijoitukset. Sijoitusrahasto-osuudet. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/sijoitusrahastoosuudet/>
Luettu 18.3.2020

Verohallinto. 2019a. Henkilöasiakkaat. Omaisuus. Sijoitukset <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/>. Luettu 5.2.2020

Verohallinto. 2019b. Syventävät vero-ohjeet. Kannanotot. Vertaislainat yksityishenkilöille ja lainamuotoinen joukkorahoitus yrityksille – velkapääoman luovuttamisen ja menettämisen verokohtelu.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/kannanotot/76763/vertaislainat-yksityishenkil%C3%B6ille-ja-lainamuotoinen-joukkorahoitus-yrityksille--velkap%C3%A4%C3%A4oman-luovuttamisen-ja-menett%C3%A4misen-verokohtelu/#korkeimman-hallinto-oikeuden-ennakkop%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-vertaislainauksesta>. Luettu 20.3.2020

Verohallinto 2019c. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Arvopaperien luovutusten verotus
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus2/#3.2-pienet-luovutukset>
Luettu 29.4.2020

Verohallinto 2020a. Henkilöasiakkaat. Asuminen. Varainsiirtovero.
<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/asuminen/varainsiirtovero/>. Luettu 14.5.2020

Verohallinto 2020b. Henkilöasiakkaat. Omaisuus. Sijoitukset. Osakkeiden myynti
https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeiden_myynt/
Luettu 22.4.2020

Verohallinto 2020c. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Osinkotulojen verotus.
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus/#2.3-listaamattomasta-yhti%C3%B6st%C3%A4-saatu-osinko>. Luettu 23.4.2020

Verohallinto 2020d. Syventävät vero-ohjeet. Ohjeet. Virtuaalivaluuttojen verotus. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen-verotus3/>. Luettu 25.3.2020

Vironen, P. Bitcoin teki 28-vuotiaasta miljonäärin – 500 euron sijoituksella 2 miljoonan euron tulot. Yle
<https://yle.fi/uutiset/3-10487285>
Luettu 24.3.2020

Kuvat: Pixabay. Kuvien käyttöoikeus: Pixabay Licence -lisenssi.

Arviointihaastattelu – Opas vaihtoehtoisiiin sijoituskohteisiin

Vastaa kysymyksiin kysymysten alle. Vastauksilla ei ole pituusrajaa tai minimipituutta.

1 Oppaan sisältö

- 1.1 Miten hyvin mielestänne opas täyttää sen tarkoitukseensa, kertoa vaihtoehtoisista sijoituskohteista niihin sijoittamisesta kiinnostuneelle?**
- 1.2 Mikä oli mielestänne mielenkiintoisin oppaassa käsitelty asia?**
- 1.3 Onko opas mielestänne miellyttävä lukukokemus?**

2 Oppaan luettavuus

- 2.1 Onko oppaan rakenne mielestänne selkeä ja luettava?**
- 2.2 Onko oppaassa käytetty kieli ymmärrettävää?**
- 2.3 Onko oppaassa käytetyt termit selitetty tarpeeksi hyvin?**

3 Oppaan ulkoasu

- 3.1 Koetteko oppaan ulkoasun miellyttäväksi ja selkeäksi?**

4 Kehittämis ehdotukset

- 4.1 Nouseeko oppaan luettuanne mieleen mitään kehitysehdotuksia? (ulkoasuun, sisältöön tai rakenteeseen liittyen, sana vapaa)**
- 4.2 Jäikö oppaasta puuttumaan mielestänne jokin vaihtoehtoisiiin sijoituskohteisiin kuuluva sijoituskohde, jota oppaassa olisi hyvä käsitellä?**